

Linjeret
ÅRSRAPPORT
for udsatteområdet

Landsforeningen af VæreSteder

2020

Endnu en rapport fra

Linjeret
ÅRSRAPPORT 2020
for udsatteområdet

Landsforeningen af VæreSteder

ÅRSRAPPORT 2020 FOR UDSATTEOMRÅDET

Udgiver: Landsforeningen af VæreSteder

Danmarksgade 6a, 1.

7000 Fredericia

Tlf: 7592 4000

www.vaeresteder.dk

Oplag: 1500

Redaktion og tekst: Landsforeningen af VæreSteder og Public Futures

Layout /grafisk produktion: HR-Offset, Vejle

Fotos: Büro Jantzen, Landsforeningen af VæreSteder m.fl.

Gengivelse af denne rapport er tilladt med tydelig kildehenvisning.

ISSN: 2245-1145

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord	4
Udsatteområdet 2020 på godt og ondt v/ Cliff Kaltoft, sekretariatschef, Landsforeningen af VæreSteder	6
Holdningsundersøgelse blandt socialt udsatte værestedsbrugere 2020	11
Intro	12
Respondentprofiler	13
Socialt udsatte anno 2020	17
Temaer:	
- COVID-19-krisen	27
- Værestedernes betydning	35
- Digitalisering	41
Hovedspørgsmål	51
Følelsen af at være uden for samfundets fællesskaber v/ Lars Benjaminsen, seniorforsker, VIVE	57

FORORD

2020 er året, vi aldrig glemmer. COVID-19-pandemien rasede og dermed ramte den største samfundskrise siden 2. verdenskrig i Danmark. Vi har alle været berørt og ikke mindst socialt udsatte.

Værestederne, der spiller en afgørende rolle for mange socialt udsatte, lukkede fra den ene dag til den anden, og mange socialt udsatte stod pludselig uden deres faste holdepunkt i hverdagen og de mennesker, de normalt støtter sig til. Samtidig er mange socialt udsatte også en del af den sundhedsmæssige risikogruppe i forhold til COVID-19.

Hvordan har socialt udsatte så oplevet kriseåret? Det giver denne årsrapport indsigt i.

Årsrapporten præsenterer en omfattende holdningsundersøgelse med besvarelser fra 956 socialt udsatte værestedsbrugere. Holdningsundersøgelsen sætter fokus på socialt udsattes oplevelse af COVID-19-krisen og deres vurdering af myndighedernes håndtering af krisen. Den kommer også omkring digitalisering og socialt udsattes adgang til digitale muligheder samt digitale interesser og færdigheder. Endelig stiller undersøgelsen skarpt på værestedernes rolle og betydning for socialt udsatte.

Vi har opsummeret holdningsundersøgelsen i en række såkaldte "Hovedspørgsmål"-spørgsmål som vi i Landsforeningen af VæreSteder mener, undersøgelsen rejser, og som vi efterfølgende har bedt vores Brugerråd, bestående af socialt udsatte værestedsbrugere fra hele landet, om at kommentere.

Cliff Kaltoft, sekretariatschef i Landsforeningen af VæreSteder indleder årsrapporten med en artikel, hvor han, med afsæt i mere end 30 års erfaring på udsatteområdet, reflekterer over året 2020 på godt og ondt.

Lars Benjaminsen, seniorforsker ved VIVE afrunder årsrapporten med en artikel, hvor han sammenligner resultater fra Landsforeningen af VæreSteders holdningsundersøgelse med Fællesskabsmålingen (Benjaminsen m.fl.) fra 2017 og sætter fokus på respondenternes oplevelse af eksklusion i samfundet og i hverdagslivet.

Igen i år er årsrapportens layout som et gammeldags kladdehæfte, og igen i år er det for at pointere, at uanset hvor valide undersøgelserne er, hvor gennemtænkte konklusionerne og perspektiver er, så er det en kladde. Det er det levede liv i hverdagen på gaden, på værestederne, der gælder.

God læselyst
Landsforeningen af VæreSteder

UDSATTEOMRÅDET 2020 PÅ GODT OG ONDT

Af Cliff Kaltoft, sekretariatschef, Landsforeningen af VæreSteder

2020 har været et helt usædvanligt år, som har presset vores samfund og mange socialt udsatte til det yderste. Vi er ikke helt gennem endnu, men det forløbne år har fremkaldt en række sandheder om tilstanden på det sociale område på godt og ondt.

Gennem det seneste år har vi holdt os et par meter fra hinanden. Vi har ikke givet hånd eller kram til folk, som vi ikke omgås i hverdagen. Vi har arbejdet hjemmefra og holdt os inden døre efter fyraften. Varer har vi købt over nettet eller iført mundbind i de få butikker, der har haft åbent. Dette er ikke indledningen på en dystopisk science fiction-roman, men en beskrivelse af den verden, vi alle har levet i det seneste år.

For godt et år siden trådte Statsministeren frem i Spejlsalen og annoncerede delvis nedlukning af det danske samfund. Værestederne over hele landet lukkede eller overgik til nødbemanding, og mange sociale udsatte mistede fra den ene dag til den anden deres holdepunkt i hverdagen.

På mange måder har krisen fungeret som en form for fremkaldervæske, som bringer sandheder om vores samfund for dagen. Udviklinger, der er foregået langsomt og nærmest uset over de senere år, står pludselig skarpt og tydeligt. Forestillinger om, hvordan vi troede det hele hang sammen, bliver udfordret.

2020 har fremkaldt en række billeder af det sociale område, og de betingelser området fungerer på, som indeholder afgørende viden om området og afgørende viden for at ændre betingelserne for området.

Billede #1: Vi er ét stort fællesskab

Det første og meget positive billede, der toner frem på bagkanten af et frygteligt år, er erkendelsen af, at vi er ét stort fællesskab. Unge som gamle, højtuddannede som uuddannede, tykke som tynde, rygere som ikke-rygere, boligløse som husejere, direktører som arbejdsløse, udsatte som middelklasse. Vi er afhængige af hinanden.

Opdelingerne i "dem og os", opfattelserne af, hvem der er inde og hvem, der er ude, blev gjort til skamme i takt med udbredelsen af en pandemi, som ikke skelner mellem høj og lav.

Vi er én biologisk art, og vi er sårbare sammen. Med ét blev det tydeligt, at det ikke blot handler om dig selv og din friværldi, men om, hvordan vi som samfund og som fællesskab kommer bedst muligt igennem den største krise i landets historie siden 2 verdenskrig.

Svaret er, at det gør vi sammen. Krisen fremkaldte et fællesskab, hvor de svageste blev de vigtigste. De havde nøglen til at bringe os alle og vores sundhedsvæsen bedst muligt gennem krisen.

Og med Statsministerens ord om "at de svageste skal være stærkeste" fik socialt udsatte den anerkendelse, der ligger i at få et ansvar, og som skaber grobund for en tro på, at dem, der lever på kanten, også er en del af fællesskabet.

I vores holdningsundersøgelse blandt socialt udsatte, som er refereret andet sted i denne rapport, fremgår det tydeligt og meget positivt, at socialt udsatte har oplevet, at der er blevet taget større hensyn til dem under krisen. Samtidig anerkender det store flertal blandt socialt udsatte myndighedernes og Regeringens indsats med overvældende og historisk uhørt tilfredshed.

Det er en rigtig god nyhed for, når socialt udsatte skal blive medspillere i stedet for modspillere, er det helt afgørende og en hel essentiel forudsætning, at have tillid til dem, der skal give hjælpen.

Krisen har fremkaldt den kendsgerning, som vi selvfølgelig godt var klar over i forvejen, men som er gået tabt i forestillingen om, at vi hver især var vigtigere end andre, nemlig at vi er afhængige af hinanden i ét stort fællesskab. Det er måske den vigtigste lære og det væsentligste at holde fast i, når landets igen åbner og vi kommer ud på den anden side af COVID-19-krisen.

Billede #2: Digitalt socialt arbejde er en del af fremtiden

Det er blevet sagt ofte og i mange forskellige sammenhænge, at vi har taget et digitalt tigerspring under pandemien og skabt 10 års udvikling på ét år. Det gælder også på det sociale område, hvor pandemien for alvor har introduceret det digitale sociale arbejde.

I landsforeningen har vi gennem mange år arbejdet med digitalisering og kommunikeret med socialt udsatte via forskellige digitale platforme. Det var derfor nærliggende for os at tænke i digitale alternativer til de nedlukkede væresteder. Umiddelbart før nedlukningen af landet oprettede vi "Det Digitale Værested", og det har med støtte fra TrygFonden og Social- og Ældreministeriet været i drift lige siden. I dag har "Det Digitale Værested" mere end 750 socialt udsatte værestedsbrugere som medlemmer. "Det Digitale Værested" er etableret som en lukket gruppe på Facebook, hvor der er mulighed for at møde ligesindede og lave aktiviteter sammen - hver for sig samt få hjælp til hverdagens udfordringer og gribe dem, der har brug for hjælp. Kort sagt hjælpe hinanden gennem dagen - akkurat som man vil gøre på et fysisk værested.

Senere på året stod det klart, at vi måtte aflyse vores årlige Ferie Camp, hvor op mod 1700 socialt udsatte deltagere er sammen over syv dage med masser af socialt samvær, aktiviteter, musik, idræt og konkurrencer. På baggrund af vores positive erfaringer fra "Det Digitale Værested" udviklede vi med støtte fra Arbejdsmarkedets Feriefond "Ferie Camp 2020 Digital". En digital udgave af Ferie Camp, hvor 1500 deltagere fik en kasse med måltider og aktiviteter til fire dage sendt hjem til dem selv og efterfølgende deltog i Campens digitale fællesskab. Det blev et enestående ferietilbud til socialt udsatte i en meget svær tid.

Det har været utroligt opløftende at se, hvor godt de digitale initiativer er blevet modtaget blandt socialt udsatte. Også fordi der har hersket en udbredt fordom på det sociale område om, at socialt udsatte ikke er parate til digitale tilbud, at digitalisering er noget, de hellere må skærmes fra og fritages for. Med COVID-19-krisen er der heldigvis flere sociale organisationer, som har taget det digitale til sig, og der er ingen tvivl om, at digitalt socialt arbejde er en del af fremtidens sociale arbejde.

Holdningsundersøgelsen i denne rapport, der også har fokus på digitalisering, viser at mange socialt udsatte er godt med, når vi taler digitalisering. Mange har en smartphone, de har erfaringer

med køb på nettet, og de bruger de sociale medier til kommunikation med venner og familie. Digitalisering er en del af hverdagen for socialt udsatte anno 2021, og det skal det også være blandt de sociale organisationer og myndigheder, der har kontakt med socialt udsatte. Alt andet vil være utidssvarende og med til at fastholde socialt udsatte i et forældet billede og udenfor samfundet.

Billede #3: Værestederne er en del af det kritiske beredskab

Det tredje og sidste billede, jeg vil fremkalde i lyset af et år med COVID-19, er værestedernes afgørende betydning for socialt udsatte og værestedernes helt centrale rolle i socialområdets økosystem.

Ser man på de begrænsede ressourcer og den sparsomme bemanding værestederne får tildelt af kommuner over hele landet, skulle man tro, at der var tale om et perifært fritidstilbud. Det er det ikke.

For rigtig mange socialt udsatte er værestedet holdepunktet i deres hverdag. Det er samværet og aktiviteterne på værestedet, der får én til at stå ud af sengen om morgenen, får én ud af døren og skaber mulighed for at møde ligesindede. Får én gennem endnu en dag.

Og for rigtig mange socialt udsatte er værestederne afsættet for at komme videre i livet og ud af udsathed og ensomhed. Derfor er det også utroligt at være vidne til, at væresteder, der drives for minimale beløb og udelukkende eksisterer med kæmpe indsats fra frivillige, gang på gang bliver sparet væk i de kommunale budgetter. Man skal ikke have taget den store cost-benefit eksamen for at regne resultatet ud af den spareøvelse.

Direkte adspurgt, hvor vigtigt det er at komme på værestedet på en skala fra 1 til 10, hvor 1 er ikke vigtigt og 10 er meget vigtigt, svarer 2/3 af de socialt udsatte respondenter 9 eller 10. Holdningsundersøgelsen i denne rapport viser også, at 95 % af brugerne kommer på værestedet én eller flere gange om ugen. 40 % kommer der dagligt, og de kommer der primært for at møde andre og for at få et måltid mad. Helt afgørende årsager for at vi kan eksistere som mennesker.

Da værestederne lukkede eller overgik til nødbemanding med nedlukningen af det danske samfund, blev det tydeligt, hvor vigtige værestederne er for socialt udsatte.

Værestederne har da også fået fornyet opmærksomhed under COVID-19-pandemien og det er blevet synligt, at værestederne er ét og måske dét afgørende holdepunkt i hverdagen og afsæt for at komme videre for socialt udsatte. Politikere, ministre og selv Dronningen har fremhævet værestedernes betydning. Nu skal vi så have stadfæstet og fastholdt det i den kommunale politikudvikling og budgetlægning.

Det er der en rigtig god lejlighed til at diskutere op til kommunalvalget den 16. november.

HOLDNINGSUNDERSØGELSE BLANDT SOCIALT UDSATTE VÆRESTEDSBRUGERE

2020

INTRO

Vi er glade for at kunne præsentere holdningsundersøgelsen 2020 blandt socialt udsatte værestedsbrugere.

Undersøgelsen giver et unikt og solidt indblik i socialt udsattes personlige situation, udfordringer og drømme.

Rigtig mange, der aldrig selv har oplevet livet som socialt udsat, mener rigtig meget om socialt udsatte, men alt for sjældent er det udsatte selv, der kommer til orde. Derfor er denne undersøgelse vigtig. Den er med til at give socialt udsatte en stemme i den offentlige debat og et indblik i livet som socialt udsat samt udsattes holdninger til omverdenen.

Undersøgelsen er den fjerde i rækken af holdningsundersøgelser gennemført af Landsforeningen af VæreSteder. De foregående er gennemført i 2011, 2012 og 2014. De er alle tilgængelige via Landsforeningens hjemmeside <https://www.vaeresteder.dk/metoder/publikationer/>.

Undersøgelsen indeholder både en række spørgsmål, der har været stillet de foregående år, og som giver mulighed for sammenligninger over tid, og en række spørgsmål, der tidligere er stillet til befolkningen som helhed, og som giver mulighed for at sammenligne socialt udsattes besvarelser med befolkningen som helhed.

Årets undersøgelse indeholder også en række nye spørgsmål fordelt på følgende tre temaer:

- Socialt udsatte og COVID-19-krisen
- Værestedernes rolle og betydning for socialt udsatte
- Socialt udsatte og digitalisering

I det følgende præsenterer vi undersøgelsens hovedresultater og resultater i forhold til de tre temaer. Vi afrunder præsentation med en række tværgående hovedspørgsmål, som vi mener, undersøgelsen lægger op til at få taget en debat om.

Om undersøgelsen

Undersøgelsen er gennemført som en såkaldt post-spørgeskemaundersøgelse. Spørgeskemaerne er sendt med post til Landsforeningen af VæreSteders 206 værestedsmedlemmer.

82 væresteder fordelt over hele landet har returneret besvarelser, hvilket svarer til en svarprocent på 40 opgjort på væresteder. Samtidig har medlemmer af Landsforeningen af VæreSteders digitale værested bidraget.

Undersøgelsen omfatter i alt 956 besvarelser fra socialt udsatte, der benytter landets væresteder.

Undersøgelsen er gennemført i perioden 26. oktober 2020 til 27. november 2020

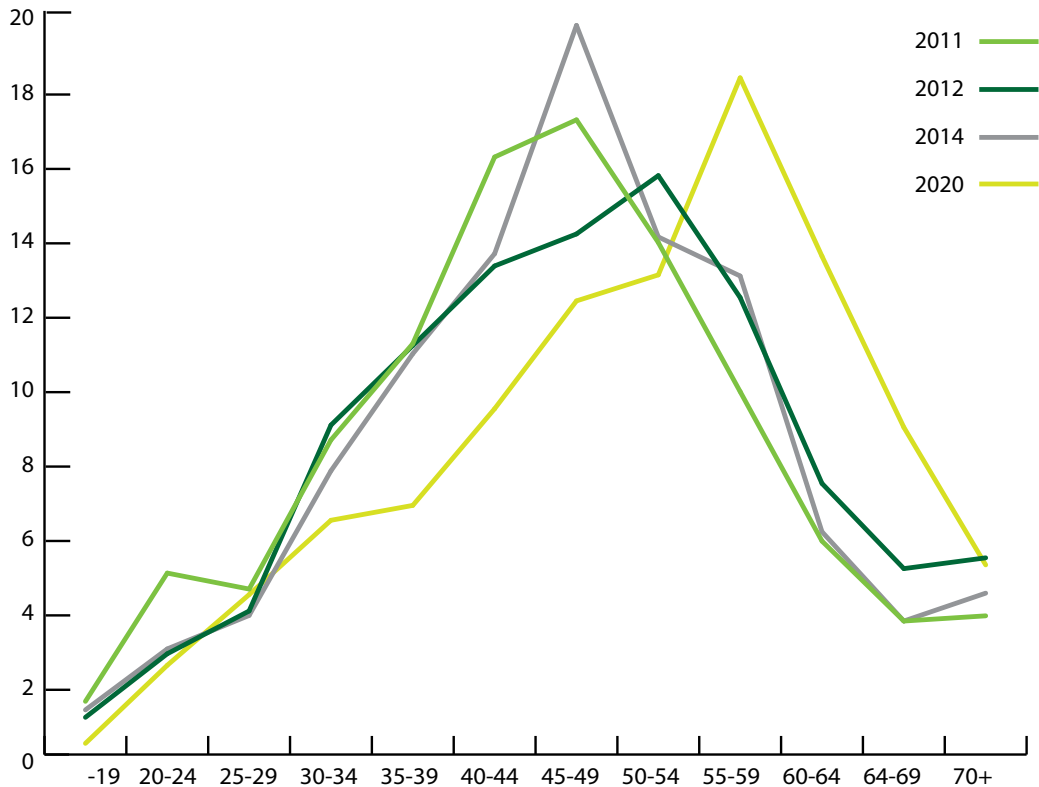
RESPONDENTPROFILER

Hvem har besvaret undersøgelsen? Neden for tegner vi en profil af undersøgelsens respondenter ud fra en række baggrundsplysninger og sammenlignet med respondentprofiler fra Landsforeningen af VæreSteders holdningsundersøgelser i 2011, 2012 og 2014 samt udvalgte tal for befolkningen som helhed.

- **Køn:** 57 % af svarpersonerne er mænd, 43 % kvinder. Det er en mere ligelig fordeling end i tidligere undersøgelser, hvor andelen af mænd lå på hhv. 63 %, 62 % og 61 %.
- **Geografi:** Svarpersonerne er jævnt fordelt over hele landet, dog med en betydelig underrepræsentation i Region Nordjylland. Tidligere undersøgelser har haft en større jysk overvægt, end det er tilfældet i denne.
- **Aldersfordeling:** Respondenternes gennemsnitsalder er 53 år i 2020-undersøgelsen mod 46 år i 2011 og 48 år i 2012 og 2014. Det er hele aldersfordelingen, der er forskudt i den ældre retning i årets undersøgelse. Det er en nærliggende tanke, at værestedsbrugerne simpelthen er blevet 6-7 år ældre siden sidste undersøgelse i 2014. Under alle omstændigheder er den gennemsnitlige værestedsbruger noget ældre i dag end i 2011.

Fig. 1 - Aldersfordeling.

Pct.

- Boligforhold: 71 %, svarer, at de bor i selvstændig bolig (leje eller ejer), mod 78 % i 2014, 80 % i 2012 og 72 % i 2011. Meget få – 1 % - har boet på gaden eller været uden overnatningsmulighed den seneste måned. Resten fordeler sig på lejet værelse (11 %), på herberg/forsorgshjem (4 %) og i støttebolig, hos familie eller hos venner med 2-3 % på hver. I 2014 boede 7 % på herberg/ forsorgshjem, men i store træk ser vi det samme mønster som tidligere undersøgelser.
- Indtægtskilder: Offentlige ydelser er den almindeligste indtægtskilde for værestedsbrugerne. Gruppens lave arbejdsmarkedstilknytning afspejler sig i, at meget få har indkomster fra løn, dagpenge og sygedagpenge. De mest almindelige indtægtskilder er førtidspension (45 %), kontanthjælp (17 %) og folkepension (11 %). Der er dog 10 %, der svarer, at de har haft lønindkomst den seneste måned. Mønsteret svarer til de tidligere undersøgelser med den forskel, at der er færre på kontanthjælp i 2020 og flere på nytilkomne ordninger som ressourceforløb og uddannelseshjælp, hvilket især gælder i de unge aldersgrupper, og flere på efterløn/folkepension i overensstemmelse med 2020-respondenternes ældre aldersprofil.

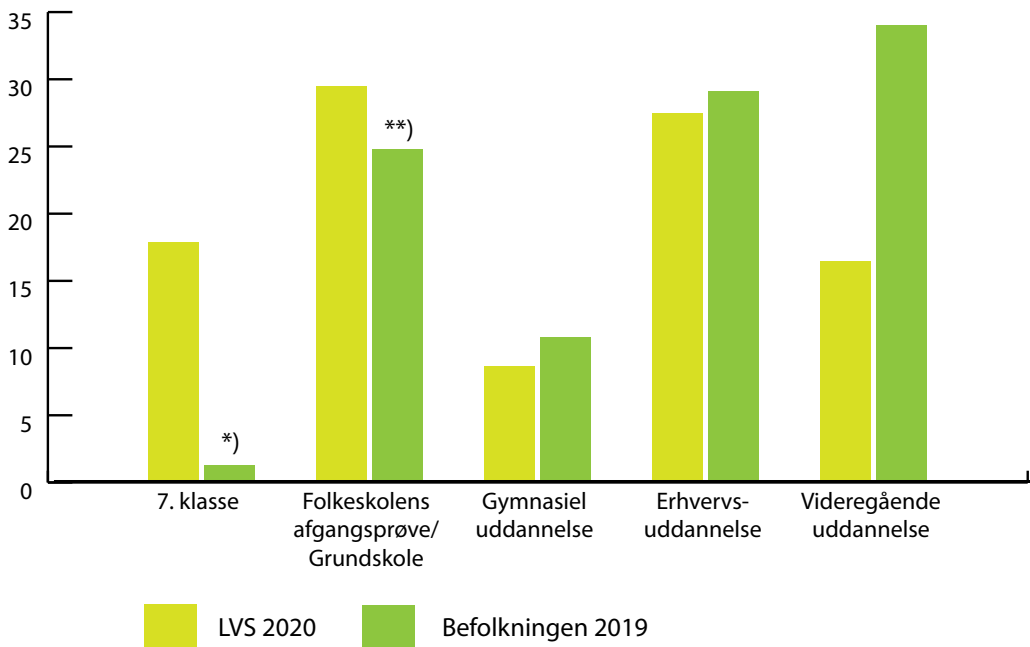
Uddannelse:

- Grafen næste side illustrerer respondenternes uddannelsesmæssige baggrund sammenlignet med befolkningen som helhed. Det fremgår at 18 % af respondenterne har 7. klasse og 30 % har folkeskolens afgangsprøve som højeste gennemførte uddannelse, hvilket er betydeligt mange i forhold til befolkningen som helhed. 44 % af respondenterne har en kompetencegivende uddannelse mod ca. 62 % i befolkningen som helhed. De fordeler sig med 28 %, der har en erhvervsuddannelse og 16 %, der har en videregående uddannelse. For socialt udsatte svarer resultaterne til mønsteret i de tidligere undersøgelser.

Fig. 2 - Hvad er din højeste gennemførte uddannelse?

Pct.

Kilde til befolkningen: Statistikbanken/Uddannelse og viden/HFUDD11 (Befolkningens højest fuldførte uddannelse (15-69 år).

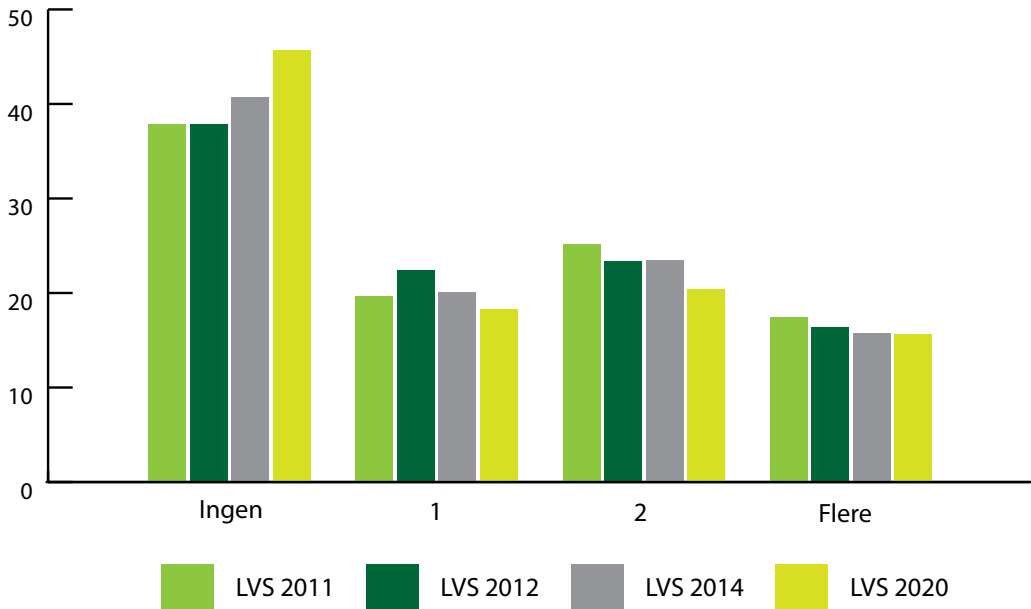
*) Grundskole til og med 6. klasse

**) Grundskole 7.-9. klasse

- **Samliv og parforhold:** 9 % af respondenterne er gift, 4 % er enke/enkemand. 18 % lever i fast parforhold, heraf 6 % samboende. 69 % opgiver, at de er single. Det er nogenlunde samme mønster som i tidligere undersøgelser, men samtidig betydelig overvægt af singler i forhold til befolkningen som helhed.
- **Børn:** Denne undersøgelse har fokus på socialt udsatte, men som det fremgår af figur på næste side ville det for manges vedkommende være mere rigtigt at tale om udsatte familier. Lidt under halvdelen af respondenterne har ingen børn, mens 18 % har 1 barn, 20 % har 2 børn, og 16 % har flere end 2 børn. Det er altså til sammen 54 % af respondenterne, der har børn, heraf har 36 % 2 eller flere. I forhold til undersøgelsen i 2014 er der i denne noget færre, der opgiver at have børn, idet det dengang var 60 %, heraf havde 44 % 2 eller flere.

Fig. 3 - Hvor mange børn har du?

Pct.

- Værestedet: 40 % af svarpersonerne kommer dagligt på værestedet, 39 % kommer et par gange om ugen og 7 % et par gange om måneden. Det er værestedernes kernebrugere, vi har fat i, og fordelingen svarer til tidligere. Den vigtigste grund til at komme på værestedet er at møde andre, som det nævnes af 79 %. 36 % angiver, at de kommer der for at deltage i aktiviteter, 40 % for at få et måltid mad, og 25 % for at få hjælp i deres situation. I 2014-undersøgelsen angav 33 %, at de kom af sidstnævnte grund. Ellers er der meget små forskydninger i forhold til billedet fra de foregående undersøgelser.

The page features a decorative background of numerous yellow ovals of varying sizes, arranged in a pattern that tapers towards the top and bottom edges, creating a sense of depth and movement. The ovals are set against a white background.

SOCIALT UDSATTE ANNO 2020

Det er vigtigt at få indhentet solid viden om situationen og holdninger blandt samfundets mest udsatte. Ikke mindst efter et helt usædvanligt år, som har budt på nedlukninger for væsentlige dele af hverdags- og samfundslivet, og hvor store dele af økonomi, arbejdsmarked og udsatteområdet har været hårdt ramt.

Holdningsundersøgelsen tegner et billede af, hvad socialt udsatte slås med og drømmer om i 2020. Den giver også et indblik i, hvor lykkelige og tillidsfulde socialt udsatte er sammenlignet med tidligere undersøgelser blandt socialt udsatte og befolkningen som helhed.

UDFORDRINGER

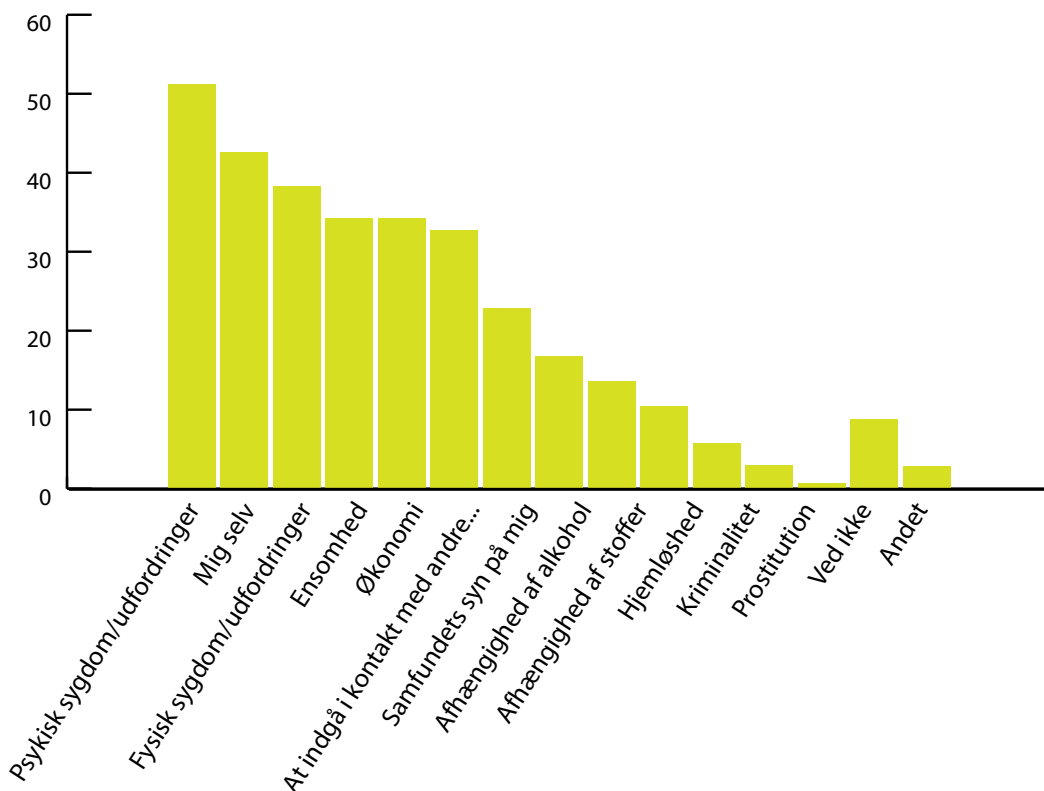
Gruppen af socialt udsatte slås i gennemsnit med 3,1 tunge sociale problemer.

Netop mangfoldigheden af problemstillinger er karakteriserende for gruppen af socialt udsatte. Samtidig er det ofte også netop kompleksiteten i socialt udsatte situation, der skaber vanskeligheder i forståelsen og løsningen af deres situation. Når man både har et misbrug og psykiske og/eller fysiske problemstillinger, falder man let mellem forskellige stole i det offentlige system.

Nedenstående graf giver et indblik i de problemstillinger, socialt udsatte selv peger på vist i rangorden efter de udfordringer, der er nævnt hyppigst.

Fig. 4 - Er der nogen af nedenstående udfordringer, som du kæmper med i hverdagen?

Mulighed for flere svar. Pct.

Det generelle billede er, at psykiske udfordringer og i anden omgang fysisk sygdom fylder mest i den samlede gruppe af respondenter.

- Halvdelen af respondenterne angiver at have psykisk sygdom eller psykiske udfordringer. Hertil kan man lægge, at mere end 40 % nævner "Mig selv", 34 % "Ensomhed" og 23 % "kontakt med andre mennesker" som udfordringer.
- Svarmulighederne er ændret i forhold til tidligere undersøgelser, og sammenligninger over tid skal derfor tages med et forhold. Når det er sagt, synes 2020 undersøgelsen at tegne nogenlunde samme overordnede billede dog med færre, som har angivet misbrug som udfordring end tidligere og flere, der har angivet psykisk sygdom/udfordringer end tidligere.

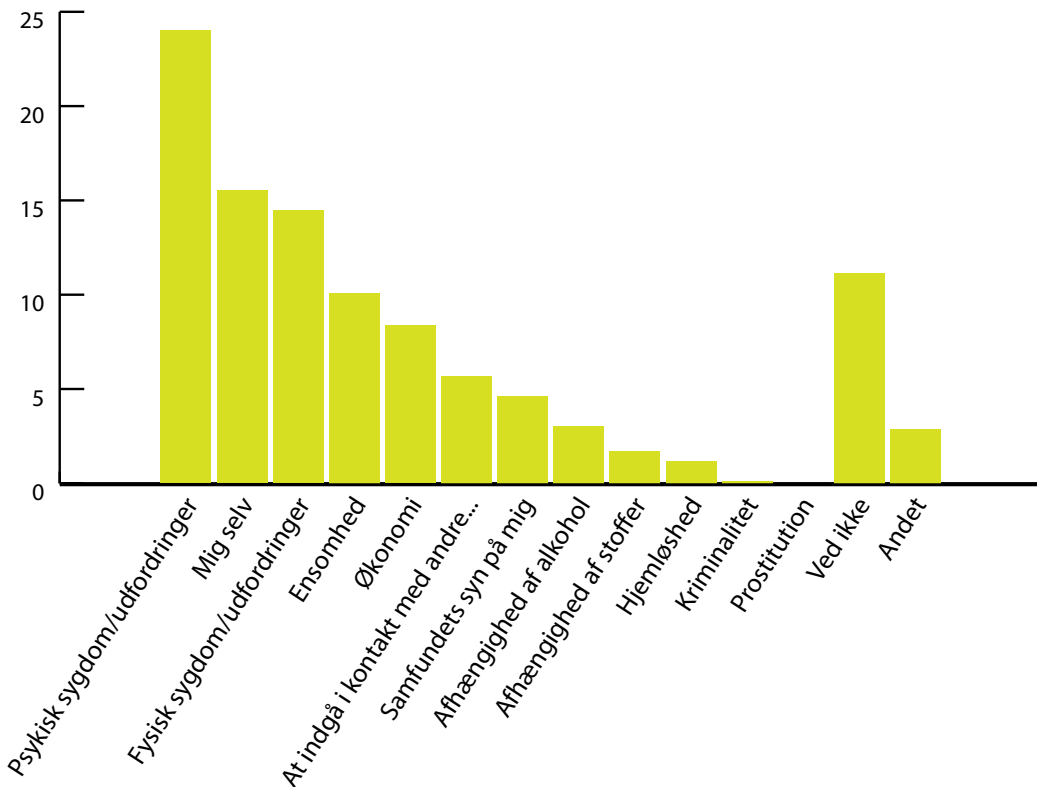
I ovenstående spørgsmål kunne respondenterne vælge flere svarmuligheder – flere udfordringer. Derved bliver billedet domineret af problemer, som deles af mange, men det behøver ikke at betyde, at disse problemer er de største for den enkelte.

Derfor er respondenterne efterfølgende blevet bedt om at udpege deres største enkeltproblem.

Nedenfor ses svarfordelingen.

Fig. 5 - Hvilken udfordring vil du sige, er din største udfordring?

Mulighed for ét svar. Pct.

Det ses at:

- Næsten ¼ af respondenterne angiver psykisk sygdom/udfordringer som deres største problem. Samtidig har over 15 % angivet "mig selv", 8 % har angivet "ensomhed" og 6 % "At indgå kontakt med andre" som deres største problem. Samlet set tegner det et klart billede af, at sociale/psykiske problemstillinger i forskellige afskygninger spiller en afgørende rolle for socialt udsatte værestedsbrugere.
- "Fysisk sygdom/udfordringer" er det største problem for ca. 15 % af de adspurgte.
- 10 % svarer "Økonomi".
- Både "Afhængighed af alkohol", "Afhængighed af stoffer" og "Hjemløshed" angives af under 5 %. Det er noget lavere end ved det foregående spørgsmål, hvor der var mulighed for flere svar. Det tyder på, at nok slås mange med f.eks. "Afhængighed af alkohol", men de anser det ikke nødvendigvis for at være deres største udfordring.

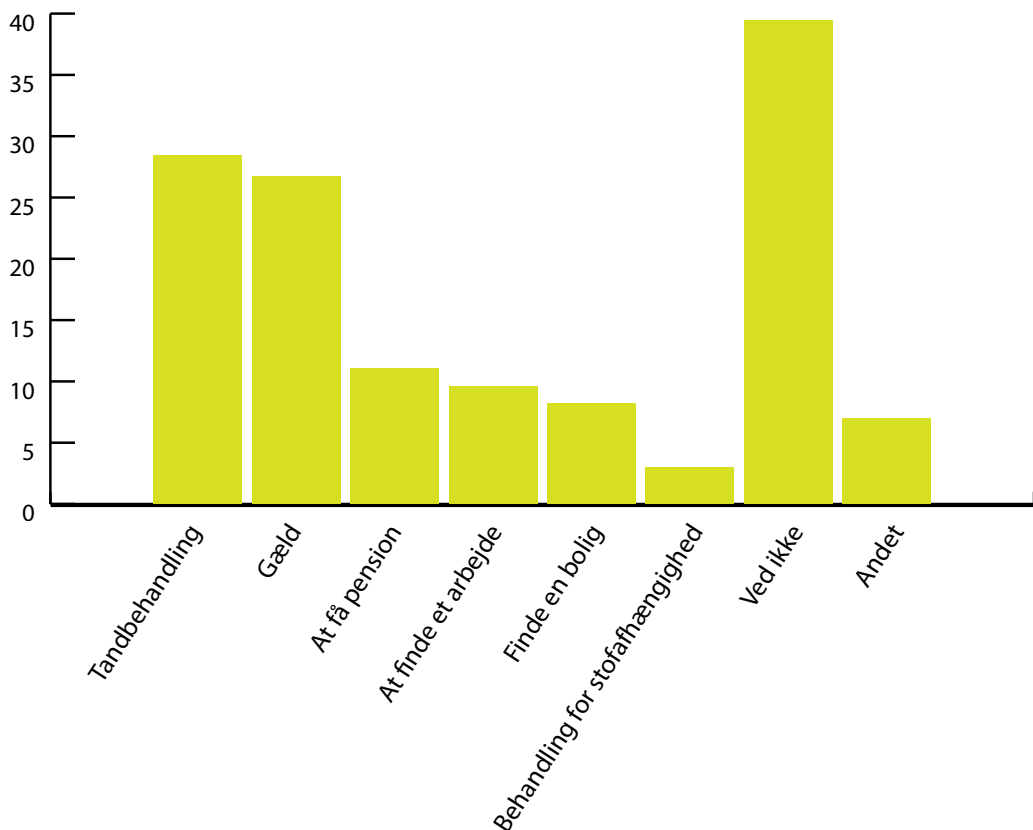
FORSAT PROBLEM, MAN IKKE KAN FÅ HJÆLP TIL

Socialt udsatte er i fokus for samfundets socialpolitik, og som sådan modtager diverse ydelser og hjælp. Men hvilke konkrete problemer savner de hjælp til?

Det fremgår nedenfor.

Fig. 6 - Har du problemer, du ikke kan få hjælp til? I givet fald hvilke?

Mulighed for flere svar. Pct.

Det ses at:

- Tandbehandling er det problem, der trænger sig mest på. 28 % dør med tandproblemer, som de ikke kan få hjælp til.
- Næsten lige så mange – 27 % - slås med gældsproblemer, som de savner at kunne få hjælp til.
- Til sammenligning er der relativt få, der mangler hjælp med at få pension.
- Det samme gælder hjælp til at finde job. Det er 10 %, der savner hjælp her. Det kunne afspejle, at gruppen generelt er relativt langt fra det ordinære arbejdsmarked.
- Behandling for stofafhængighed nævnes af 3 % som et problem, de ikke kan få hjælp til. Det kan bemærkes, at det er færre end de 11 %, der nævner det som en udfordring i hverdagen, men samtidig væsentligt flere, end den blot ene procent, der nævner det som deres største problem.
- Endelig er andelen af "ved ikke" besvarelser betydelig hele 39 %, og det tyder på en udbredt usikkerhed overfor spørgsmålet.

I undersøgelserne i 2011, 2012 og 2014 var rækkefølgen fuldstændig den samme, og også springet i skala mellem de to største og de øvrige problemstillinger. Til gengæld er niveauet lavere.

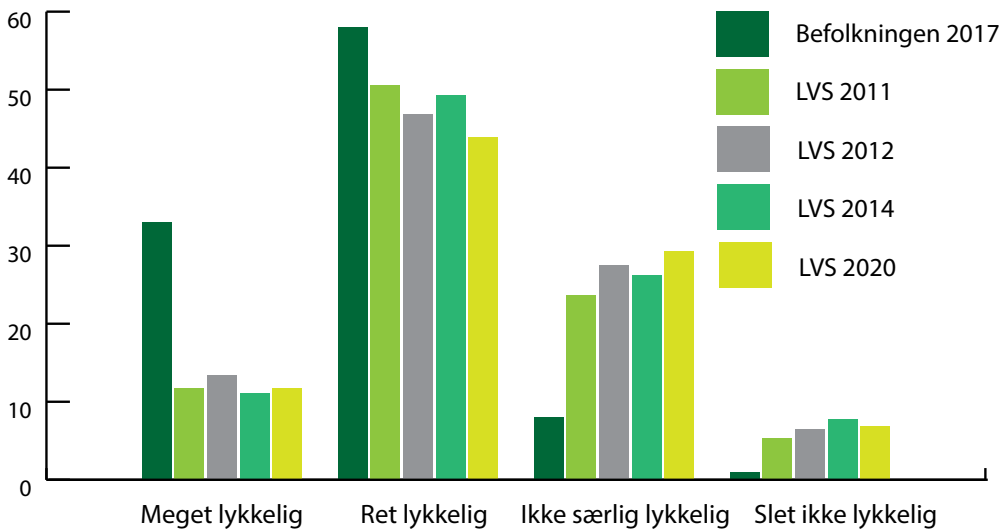
I alle tre foregående undersøgelser lå andelen med behov for hjælp til gæld over 40 % og tandbehandling var et problem for ca. 38 %. Hvis det er udtryk for, at flere faktisk får hjælp til deres problemer, er det en positiv udvikling. Men det er stadig samme steder, skoen trykker mest: I tænderne og i gælden.

MARKANT MINDRE LYKKELIGE

Nogle af undersøgelsens spørgsmål er gengangere fra de brede værdiundersøgelser af hele befolkningen, Danskernes værdier. Det er en sociologisk undersøgelse, der med ni års mellemrum er blevet gennemført siden 1981. Den er samtidig en del af et internationalt samarbejde.

Et af de centrale spørgsmål i disse undersøgelser handler om, hvor lykkelig man selv synes, man er. Og her har Danmark været kendt for at være et af verdens allerlykkeligste lande. Neden for ses billedet fra alle fire værestedsundersøgelser samt de brede befolkningsundersøgelser i 2017.

Fig. 7 - Alt taget i betragtning, hvor lykkelig eller ulykkelig synes du så selv, du er?
Pct.

Kilde til befolkningen: Den Danske Værdiundersøgelse 2017

https://www.ddv.aau.dk/digitalAssets/613/613607_dokumentation-2017...dansk-dataarkiv.pdf

Det ses at:

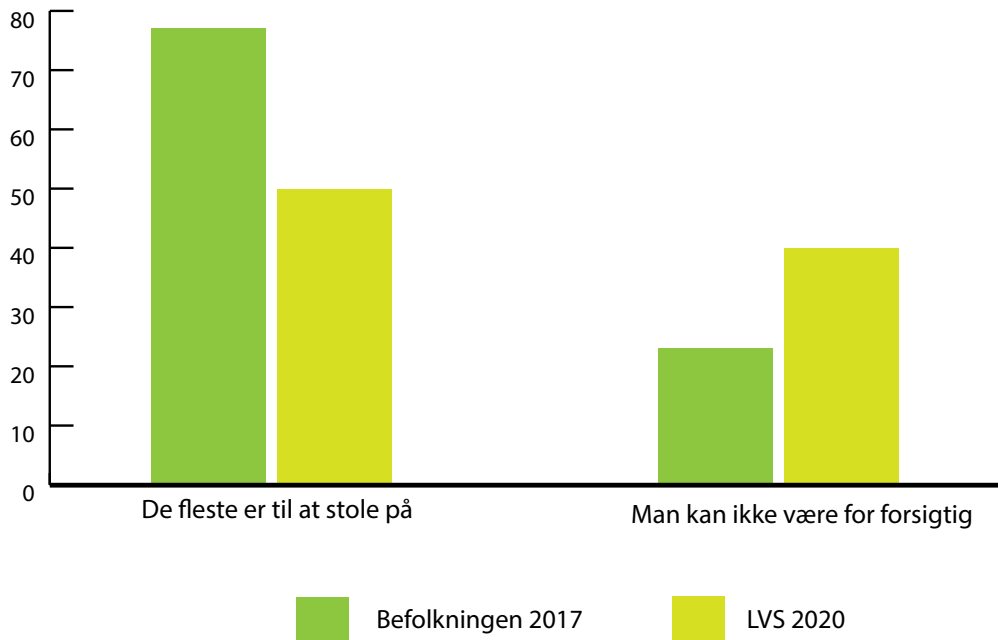
- Udsatte er markant mindre lykkelige end befolkningen som helhed. Kun 10 % vurderer sig som "Meget lykkelig", mens næsten halvdelen svarer enten "Ikke særlig lykkelig" eller "Slet ikke lykkelig".
- Lykken er faldende. Tendensen er, at udsatte er blevet mindre lykkelige. Især er andelen, der svarede "Ret lykkelig" faldet fra 2014 til 2020, mens andelen, der svarer "Ikke særlig lykkelig" er steget.
- Faldet er dog ikke dramatisk ikke mindst set i lyset af et år med pandemi og restriktioner. Set over alle fire undersøgelser er billedet relativt stabilt.

ØGET TILLID

I undersøgelsen indgår et spørgsmål, der måler det, der blandt samfundsforskere kaldes for "generaliseret tillid". Spørgsmålet er, om man mener folk i almindelighed er til at stole på, eller om man skal være forsigtig med at stole på andre. Som det gælder for lykke, er Danmark kendt for at være i top, når man sammenligner internationalt.

Fig. 8 - Mener du, at folk er til at stole på, eller mener du, at man ikke kan være for forsigtig, når man har med mennesker at gøre?

Pct.

Kilde til befolkningen: Den Danske Værdiundersøgelse 2017

https://www.ddv.aau.dk/digitalAssets/613/613607_dokumentation-2017---dansk-dataarkiv.pdf

Det ses at:

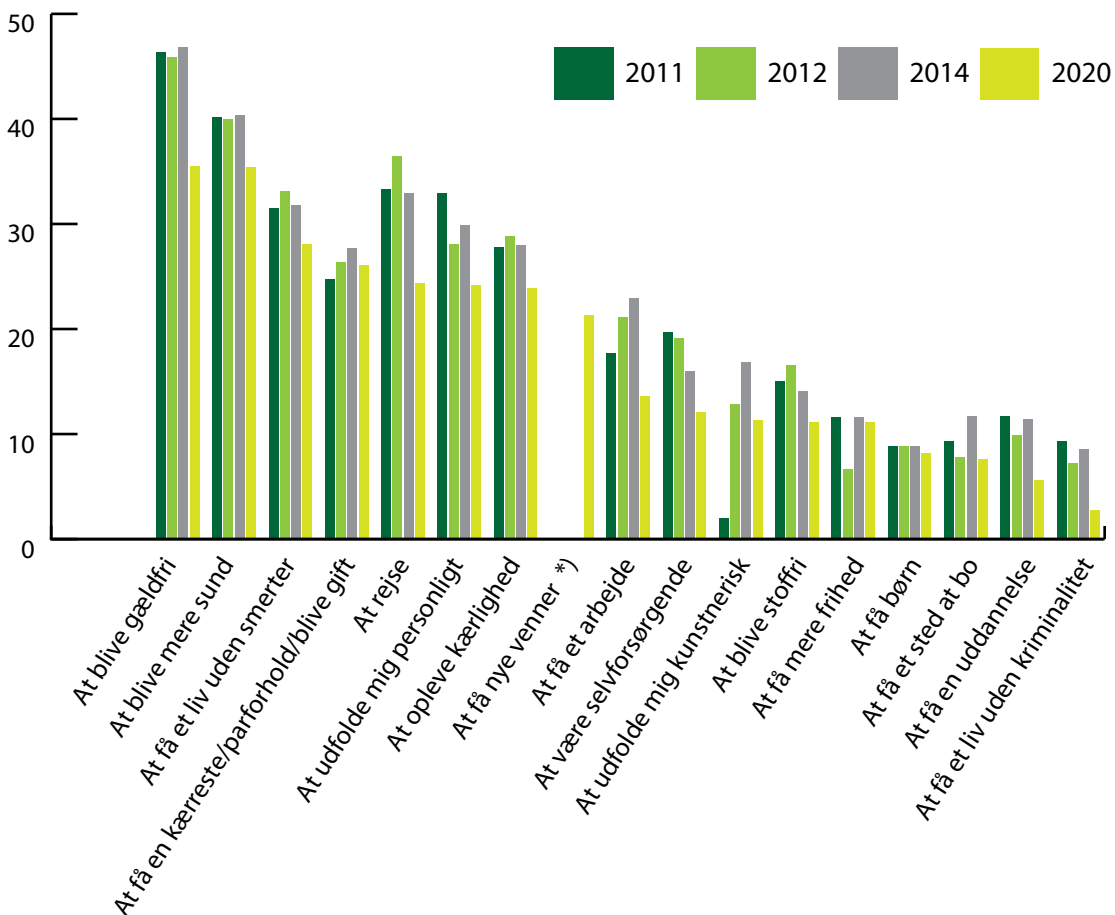
- Besvarelsene blandt socialt udsatte deler sig i to næsten lige store grupper, men dog med et klart flertal blandt udsatte, som mener, at de fleste er til at stole på, og lidt færre siger, at man ikke kan være for forsigtig.
- Udsattes tillid til andre mennesker er i 2020 steget i forhold til tidligere undersøgelser, og igen er det bemærkelsesværdigt årets gang taget i betragtning.
- Det er dog stadig en langt lavere tillid end i befolkningen som helhed, hvor mere end 3 ud af 4 har samme holdning.

DRØMME OM AT BLIVE GÆLDFRI, SUNDERE OG FRI FOR SMERTER

Hvordan ser det ud, hvis vi vender blikket fra problemer, som udsatte slås med og i stedet ser på, hvad socialt udsatte drømmer om? Det tilføjer nogle aspekter til billedet af socialt udsatte, som ikke altid er i fokus for denne gruppe.

Fig. 9 - Hvad drømmer du om i dit liv?

Mulighed for flere svar. Pct.

*) Svarkategorien "at få nye venner" er ny i 2020 undersøgelsen

Figuren rangordner de respektive drømme efter hvormange, der har nævnt dem i 2020-undersøgelsen. En række af drømmene er direkte modstykker til de udfordringer, udsatte kæmper med.

- At blive gældfri, at blive mere sund, og at få et liv uden smerter nævnes hyppigst, nemlig af hhv. 35 % for gæld og sundhed og 28 % for smerter. Det er drømme om at blive fri for problemer.
- Dernæst kommer en række mere positive drømme. Om parforhold, om at rejse, om at udfolde sig personligt, om kærlighed, om venner.

- Job og selvforsørgelse er ikke højt på listen. Med 12-13 % ligger disse på højde med andelen, der drømmer om at udfolde sig kunstnerisk, at blive stoffri og at få mere frihed.
- 8 % drømmer om at få børn – det er flere, end som drømmer om bolig eller uddannelse.
- Prioriteringslisten af drømme er tæt på at være den samme som i de tidligere undersøgelser i 2011, 2012 og 2014.
- Forskellene fra tidligere ligger dels i, at nogle "positive" drømme dengang var højere på listen. Det gælder især at rejse, men også drømme om at udfolde sig personligt. En mulig fortolkning er, at deltagergruppen i 2020 gennemgående er ældre.
- En anden markant forskel er, at drømmen om at blive gældfri nævnes af væsentligt færre i 2020, om end den stadig tager førstepladsen. Men et fald fra stabilt ca. 45 %, der nævnte den i alle tre foregående undersøgelser til 35 % i 2020 er værd at bemærke.
- I mange år har der fra politisk hold været et stærkt fokus på arbejdsmarkedet, beskæftigelse og uddannelse, men det er kun i begrænset omfang det, udsatte drømmer om, når de selv skal sige det.
- Endelig skal det bemærkes at svarkategorien, "at få nye venner" er ny i 2020 undersøgelsen.

11. marts - Danmark lukker ned!!!

The background of the page is a decorative pattern of overlapping yellow ovals of varying sizes, arranged in a grid-like fashion that tapers towards the top and bottom edges. The ovals are set against a white background.

TEMA: COVID-19-KRISEN

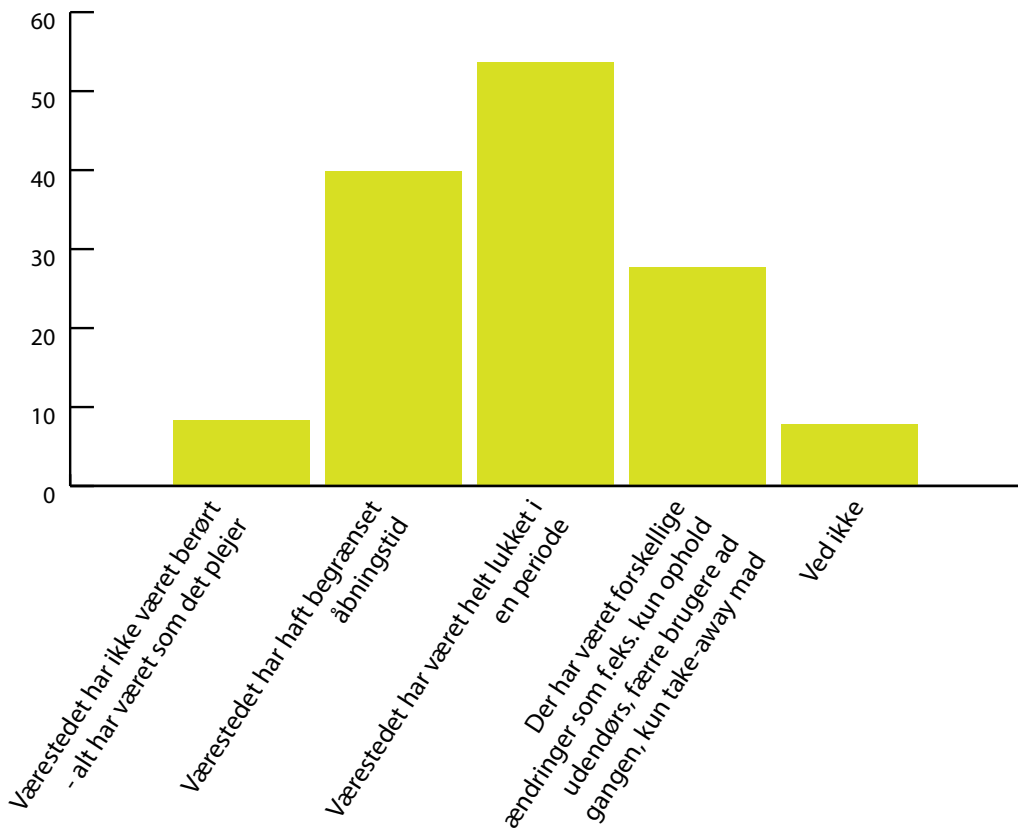
COVID-19-pandemien vendte op og ned på samfund, sundhedsforhold og økonomi i 2020. Hverdagen blev i perioder nærmest afløst for mange mennesker. Ikke mindst for mange socialt udsatte, der samtidig med den sociale udsathed også er en sundhedsmæssig udsat gruppe. Hvordan har det berørt socialt udsatte, som bruger værestederne?

VÆRESTEDERNE HAR VÆRET BERØRT AF COVID-19

Det danske samfund har i den grad været præget af nedlukning og restriktioner. Det samme gælder landets væresteder og værestedsbrugere, som det fremgår af nedenstående graf.

Fig. 10 - Hvordan har dit værested været berørt af nedlukningen af samfundet i forbindelse med COVID-19-krisen

Mulighed for flere svar. Pct.

Det ses at:

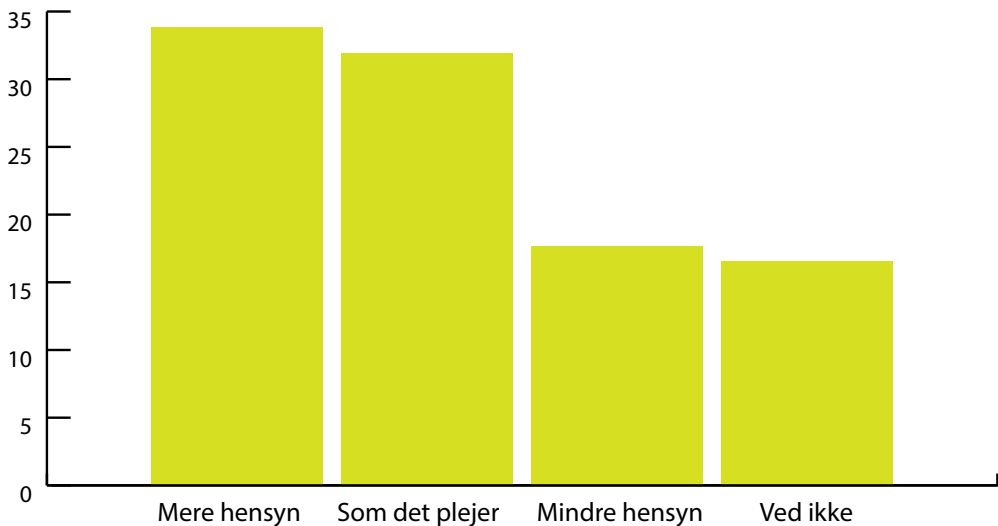
- Næsten alle respondenter har oplevet, at deres værested har været berørt.
- Kun 8 % svarende til 70 respondenter har oplevet, at alt har været som det plejer. Ud af disse 70 er 10 respondenter medlemmer af "Det Digitale Værested", der naturligvis ikke har været lukket.
- Over halvdelen har oplevet, at værestedet har været helt lukket i en periode, og 40 % at åbningstiden har været begrænset.
- Derudover er der næsten 30 %, der har oplevet andre restriktioner på deres værested.

HENSYN TIL SOCIALT UDSATTE OG TOPKARAKTER TIL VÆRESTED OG MYNDIGHEDER

Hvordan har den samlede gruppe af socialt udsatte respondenter oplevet omgivelsernes hensyn til udsatte under COVID-19-krisen?

Fig. 11 - Har du oplevet, at der under COVID-19-krisen er blevet taget mere hensyn til socialt udsatte, mindre hensyn til socialt udsatte eller har det været, som det plejer at være?

Ét kryds. Pct.

Meget positivt, viser det sig, at:

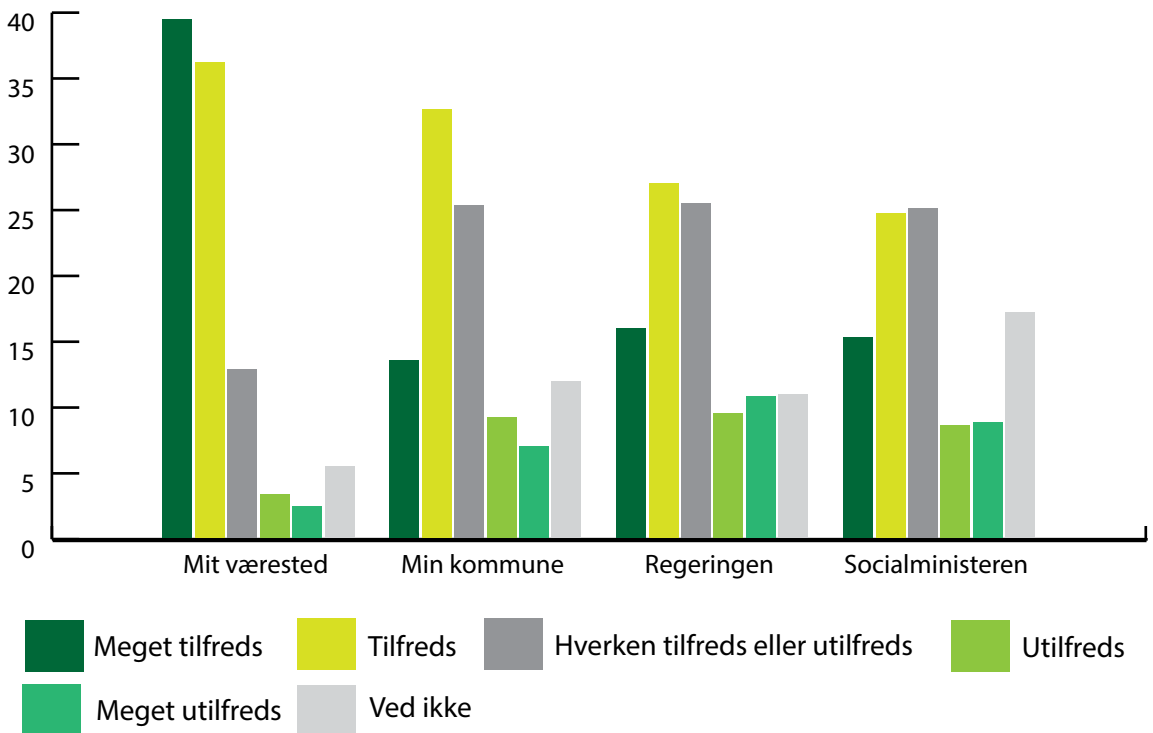
- Markant flere oplever mere hensyn, end mindre hensyn. Godt 1/3 vs. 1/6.
- Dertil kommer godt 1/3, der synes, at hensynet har været, som det plejer.

Den positive tolkning af samfundets hensyn til socialt udsatte under COVID-19-krisen går igen, når man spørger til tilfredsheden med indsatsen under krisen fra forskellige myndigheders og institutioners side.

Fig. 12 - Hvor tilfreds er du med forskellige myndigheders og institutioners indsats overfor socialt udsatte i håndteringen af COVID-19-krisen?

Mulighed for én markering for hver myndighed/institution. Pct.

Det ses at:

- For samtlige instanser er der flere tilfredse end utilfredse
- Værestedets indsats opnår højeste grad af tilfredshed – det er den eneste, hvor der er flere, der udtrykker sig "Meget tilfreds" end blot "Tilfreds", og hvor disse to samlet når et niveau på $\frac{3}{4}$ af de adspurgte.
- Færre er lige så tilfredse med hhv. kommunen, Regeringen og Socialministeren – de ligger på hhv. 46 %, 43 % og 40 % (meget tilfreds og tilfreds).
- Måske gør en nærhedsfaktor sig gældende. Værestedet er tættest, derefter kommunen, og så regering og minister.
- Minister og regering ligger på samme tilfredshedsniveau. Men andelen, der svarer "Ved ikke" er markant større for ministeren. Det antyder et mindre kendskab til ministeren end til regeringen.

Gruppen af udsatte synes gennemgående i 2020 at have oplevet, at der er blevet taget hensyn til dem, og at relevante instansers indsatser har været tilfredsstillende under COVID-19-krisen.

Det kan man perspektivere med undersøgelserne i 2011, 2012 og 2014. Dengang blev der naturligvis ikke stillet COVID-19 relaterede spørgsmål, men der blev spurgt til udsattes oplevelse af tillid til en række instanser, og deres oplevelse af forskelsbehandling. Og dengang gav man udtryk for et meget lavt niveau af tillid til både socialpolitik, folketing, regering og det offentlige. For alle disse var det færre

end 10 %, der havde enten "Meget stor" eller "Ret stor" tillid. Samtidig gav mere end halvdelen udtryk for at blive behandlet dårligere end andre borgere af både kommunen og politiet.

Set i det lys må man tolke socialt udsattes vurdering som en positiv historie.

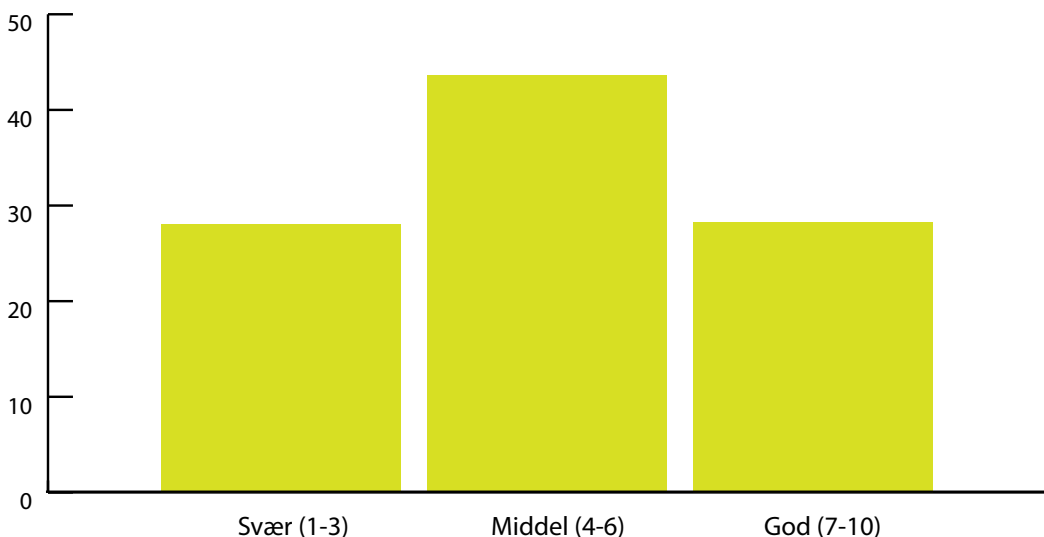
SOCIALT UDSATTES OPLEVELSE AF COVID-19-KRISEN

Et helt centralt spørgsmål i 2020-undersøgelsen er naturligvis, hvordan udsatte generelt har oplevet krisen? Her er der blevet spurgt om, hvor svær perioden har været på en skala fra 1 til 10. For at forenkle billedet, er de her grupperet i tre grupper. De, der har svaret 1, 2 eller 3 på spørgsmålet er samlet i gruppen med en "Svær" oplevelse af krisen. Har man svaret 4, 5 eller 6, er man i "Middel"-gruppen, og hvis man har svaret 7, 8, 9 eller 10, er man i gruppen, der har oplevet det som en "God" periode.

Fig. 13 - Folk har oplevet COVID-19-krisen meget forskelligt. Hvordan har du oplevet COVID-19-krisen på en skala fra 1 til 10, hvor 1 er en meget svær periode og 10 en meget god periode?

Mulighed for én markering.

Pct.

Midtergruppen er klart størst med 44 %, mens grupperne med hhv. en oplevelse af en svær periode og en oplevelse af en god periode – de to yderpoler på skalaen – er lige store med 28 % i hver.

For at få et billede af, hvad der kan betinge forskellene i, hvor svær henholdsvis god COVID-19-perioden har været oplevet, har vi sammenlignet disse tre svargrupper på en række baggrundsparametre.

Og der viser sig et mønster, når man ser på, hvordan de tre grupper fordeler sig mht., hvad deres største udfordring er, hvad deres grunde til at komme på værestedet er, hvor stor tilfredshed, de har i forhold til forskellige instanser under COVID-19-perioden, og endelig, hvor lykkelige de oplever sig.

Tallene i tabellen viser andelen af hver gruppe, der svarer som angivet i kolonnen til venstre. Ser man på tabellens første række, er det altså 29 % af dem, der har oplevet en "Svær"-periode, som har psykisk sygdom som deres værste udfordring. Det er kun tilfældet for 24 % af gruppen med en "Middel"-periode, og tilsvarende 24 % for dem, der har oplevet en "God"-periode. Tabellen skal altså læses lodret og skal ikke summe op til 100, da det ikke er alle udfordringer, der er vist.

Krydskørsel mellem, hvordan respondenterne har oplevet COVID-19-krisen og en række øvrige spørgsmål

Hvordan har COVID-19-perioden været? →	Svær periode (1, 2 eller 3)	Middel (4, 5 eller 6)	God periode (7, 8, 9 eller 10)
Største udfordring:			
- Psykisk sygd./udfordr.	29	24	24
- Fysisk sygd./udfordr.	17	15	15
- Ensomhed	9	9	9
Grunde til at komme på værestedet:			
- Møde andre	83	79	77
- Få et måltid mad	47	38	38
- Deltage i aktiviteter	42	34	34
- Få hjælp i min sit.	29	23	23
Tilfredshed med indsats: Sum af "Meget tilfreds" og "Tilfreds"			
- Værested	70	79	77
- Kommune	38	48	50
- Regering	40	41	48
- Socialministeren	36	37	47
Hvor lykkelig er du? Sum af "Meget lykkelig" og "Ret lykkelig"	44	58	65
Hvordan har værestedet været berørt? Andel "Helt lukket"	64	51	47
Har du oplevet hensyntagen til udsatte? Andel "Mere hensyn"	27	34	39

Her følger en række udvalgte konklusioner med udgangspunkt i gruppen, der har haft det hårdest under COVID-19-krisen.

Gruppen, der har oplevet en "Svær"-periode, er kendetegnet ved:

- i lidt højere grad at have psykisk sygdom/udfordring eller fysisk sygdom som deres største udfordring.
- i højere grad at komme på værestedet for at møde andre, få et måltid mad, deltage i aktiviteter og få hjælp i sin situation – det er den samme rangordning af grunde til at komme, men de er alle stærkere til stede.
- at være mindre tilfreds med indsatsen under COVID-19-krisen fra værestedet, men også fra både kommunen, regeringen og socialministeren (gruppen, der har oplevet en "God"-periode, er markant mere tilfreds med regering og socialminister end de øvrige).
- at være mindre lykkelige i deres liv end de grupper, der har haft det mindre svært under COVID-19-perioden (her ses en udtalt tendens til at oplevelsen af en god periode følges med, hvor lykkelig man i det hele taget er i sit liv).
- i højeste grad har været ude for, at deres værested har været lukket.
- det er dem, der i mindst omfang har oplevet, at der er blevet taget "Mere hensyn" til udsatte under COVID-19-krisen.

TEMA: VÆRESTEDERNES BETYDNING

Hvor vigtig en rolle spiller værestedet for socialt udsatte og deres tilværelse? Hvor vigtigt er det at komme på værestederne og hvorfor komme der? Laver udsatte frivilligt arbejde og deltager udsatte i aktiviteter?

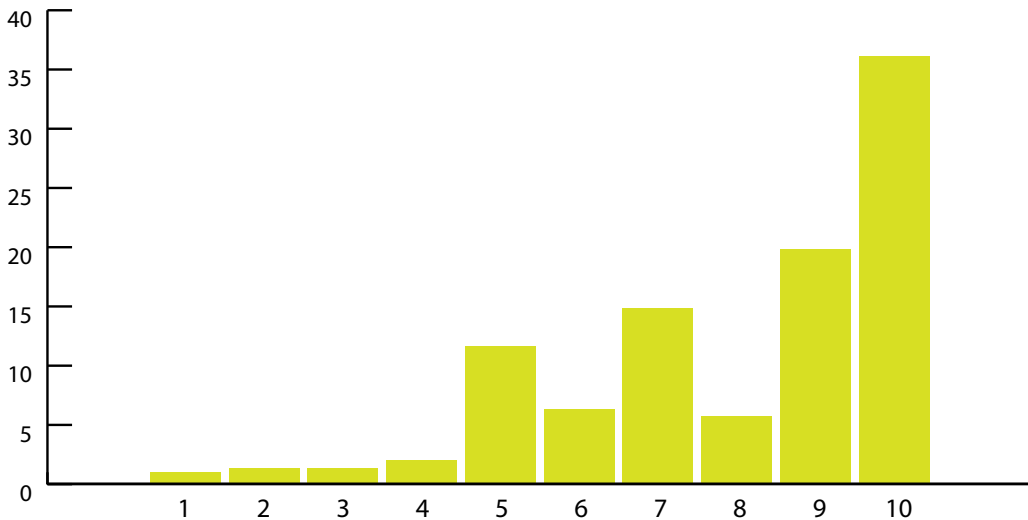
Andet tema i årsrapporten sætter fokus på værestedernes betydning for socialt udsatte.

VÆRESTEDERNE ER AFGØRENDE FOR SOCIALT UDSATTE

Det er udsatte på væresteder, der har svaret på spørgeskemaet, men hvor vigtigt er det egentlig at komme på værestedet? Nedenfor gengives resultatet af spørgsmålet på en skala fra 1 til 10.

Fig. 14 - Hvor vigtigt er det for dig at komme på værestedet?

På en skala fra 1-10, hvor 1 ikke er vigtigt og 10 er meget vigtigt. Pct

Det ses at:

- Vigtigste konklusion: Værestedet er et utroligt vigtigt holdepunkt for brugerne.
- Langt over halvdelen svarer, at vigtigheden er "9" eller "10".
- Kigger man på hvilke udfordringer, der karakteriserer gruppen, der svarer "9" eller "10", viser det sig, at de i højere grad end andre har psykiske udfordringer. 28 % af gruppen siger, at psykiske udfordringer er deres største problem. Blandt de øvrige er det kun 19 %. På ingen af de øvrige problemfaktorer er der markante forskelle.

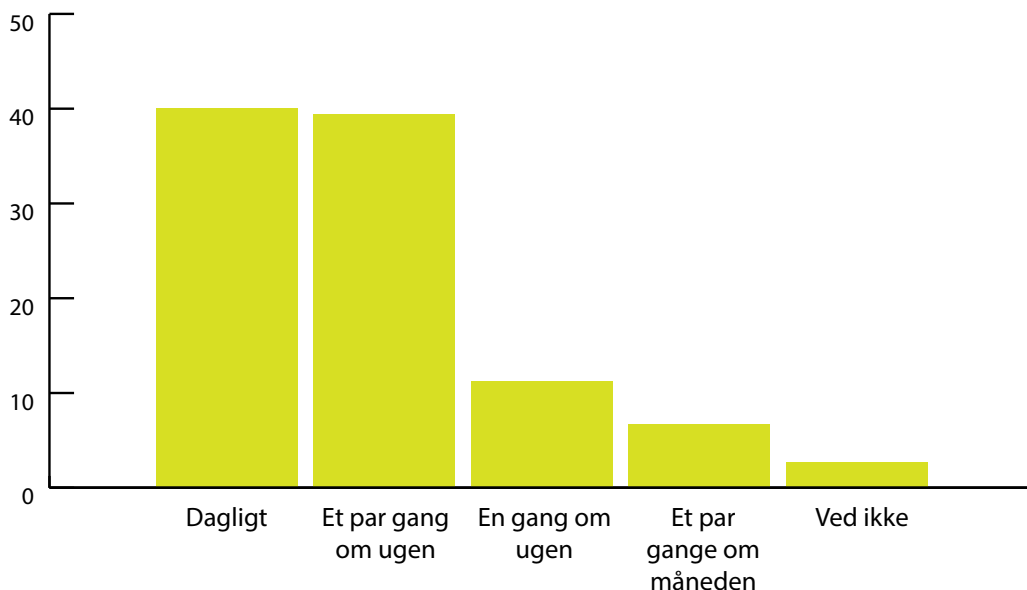
HVOR TIT OG HVORFOR KOMMER SOCIALT UDSATTE PÅ VÆRESTEDERNE?

Undersøgelsen er foretaget på landets væresteder, og der er ingen tvivl om, at vi her har fat i værestedernes kernebrugere. Som det fremgår af nedenstående kommer 80 % af respondenterne mindst et par gange om ugen, herunder kommer 40 % dagligt.

Det viser igen hvor vigtigt et holdepunkt, værestedet udgør for socialt udsatte.

Fig. 15 - Hvor tit kommer du på et værested?

Pct

Ser man på, hvor vigtigt værestedet er for de daglige brugere, er det 73 % der vurderer det som "9" eller "10" i vigtighed – jf. foregående spørgsmål. Af de udsatte, der kommer der mindre end dagligt, er det kun 41 %, der vurderer vigtigheden til "9" eller "10".

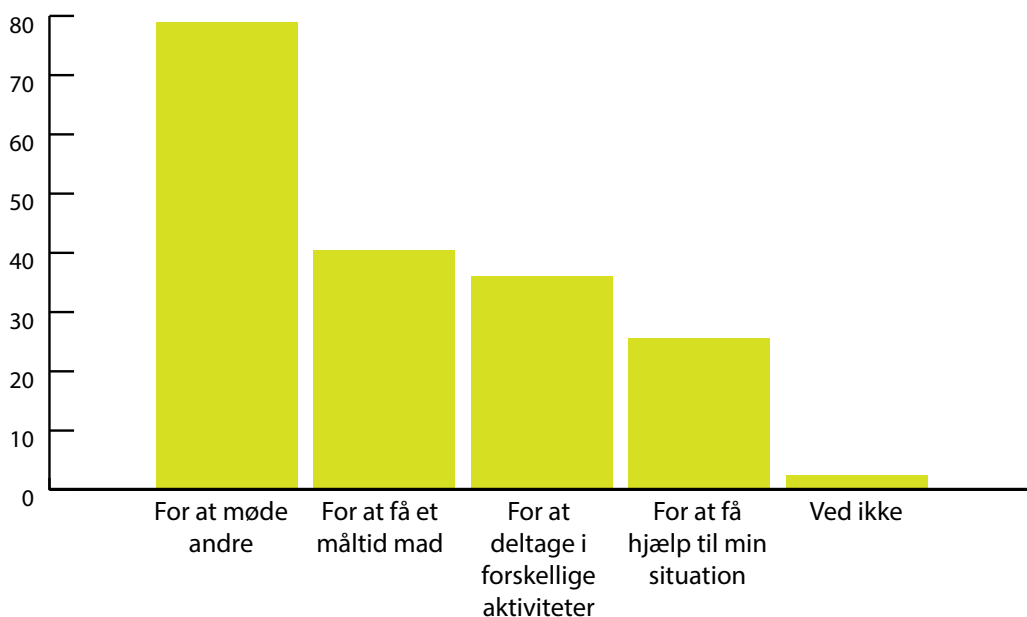
Ikke overraskende er der altså et stort sammenfald af gruppen, der kommer dagligt på værestedet og holdningen til, at værestedet er meget vigtigt.

Hvad er det så, der trækker udsatte til værestederne? Hvilke grunde er der til at komme på værestedet?

Fig. 16 - Hvorfor kommer du på værestedet?

Mulighed for flere svar. Pct.

Det er især den sociale kontakt, der trækker. Hele 80 % angiver, at de kommer for at møde andre. 40 % kommer for et måltid mad - hvilket i høj grad også kan have et socialt element. Og næsten lige så mange deltager i aktiviteter. At få hjælp i sin situation er en mindre almindelig grund til at komme på værestedet, men angives dog af 25 % som en grund. Det handler bl.a. om hjælp til digitalisering, som det fremgår af spørgsmål senere i denne rapport.

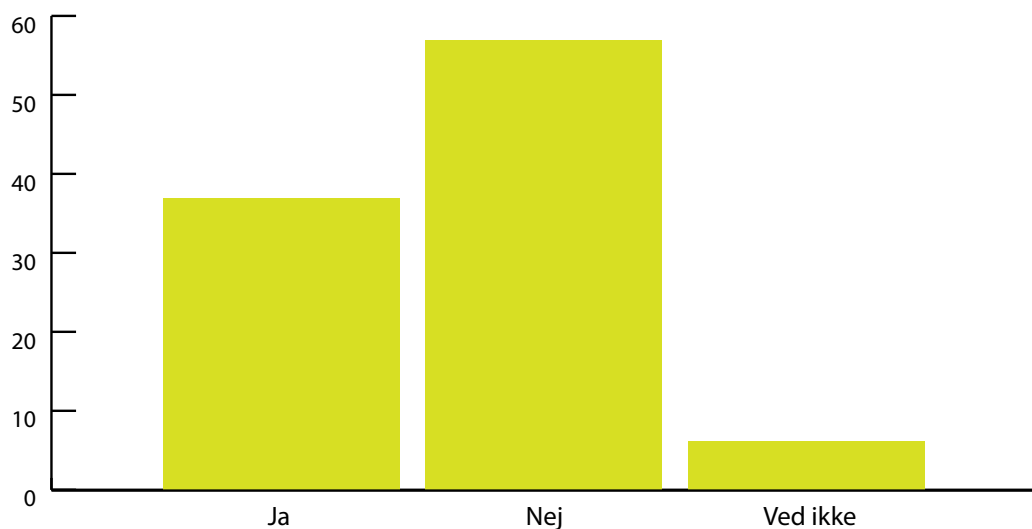
Når man kommer på værestedet for at møde andre mennesker, lave aktiviteter sammen, få et måltid mad og få hjælp i sin situation er det tydeligt, at værestedet spiller en afgørende rolle i socialt udsattes hverdag, og at værestederne har en væsentlig funktion i det samlede sociale tilbud og arbejde.

SOCIALT UDSATTE GØR NYTTE

Til trods for værestedernes vigtige rolle er besparelser, nedskæringer og underbemanding virkeligheden og dagligdagen på mange af landets væresteder. Ofte er frivillige nødvendige for at værestederne får mulighed for at lave tilbud til brugerne, og som det fremgår af figur 17 er mange frivillige selv brugere af værestedet. Brugere er med til at få værestederne til at fungere – de gør nytte.

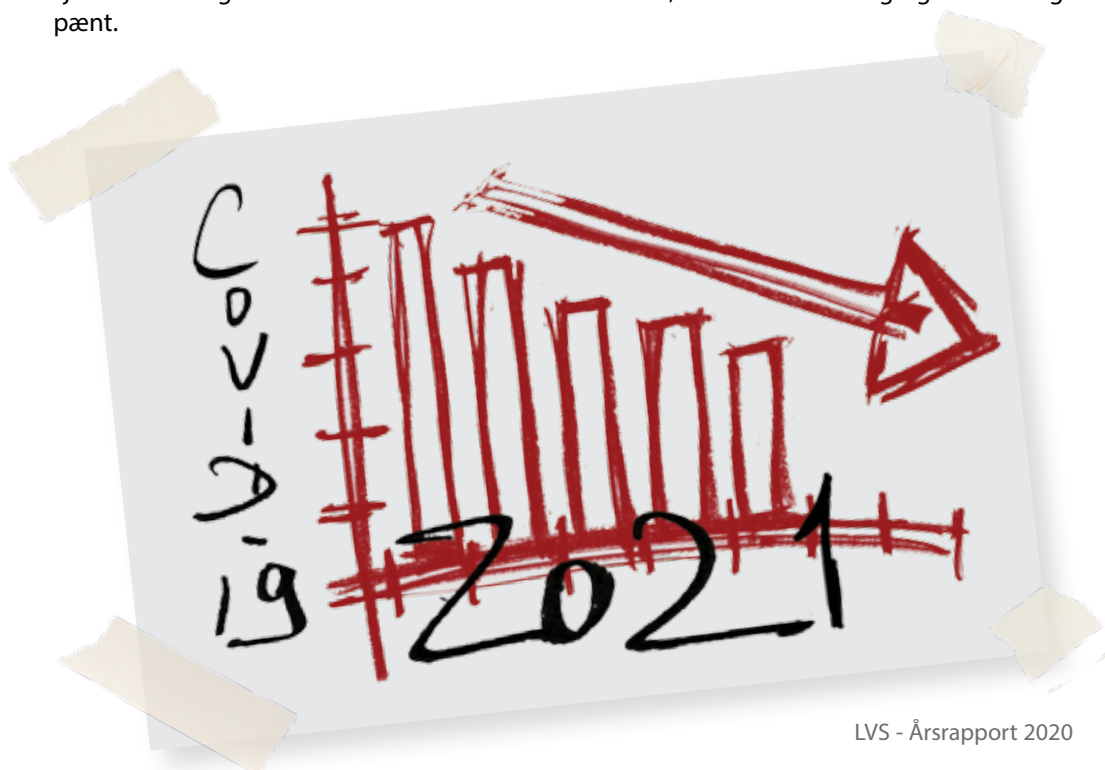
Fig. 17 - Laver du frivilligt arbejde på værestedet?

Pct

Her ses, at det gængse billede af værestedet som et opholdsrum med en kop kaffe, ikke er dækkende. Værestederne kan ikke sammenlignes med varmestuer, og værestedsbrugere er ikke passive klienter. Mange værestedsbrugere deltager i aktiviteter på værestedet, og over 1/3 af brugerne udfører frivilligt arbejde på værestedet.

Jo hyppigere, man kommer på værestedet, desto mere laver man frivilligt arbejde. Af de brugere, der kommer dagligt, er det 45 %, der laver frivilligt arbejde. Gennemsnittet for øvrige er 31 %. Af de sjældneste brugere af værestederne er det 25 % - lavere, men det kan stadig siges at være ganske pænt.

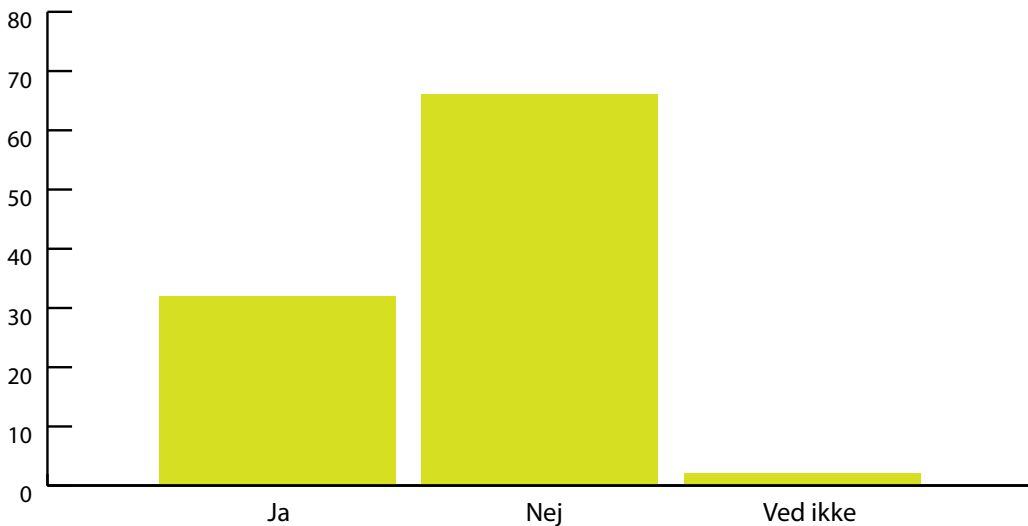

VÆRESTEDERNE NÅR EN IDRÆTSSVAG GRUPPE

Værestedernes udbud af idrætsaktiviteter er et særligt kendetegn for dem. Der er ingen tvivl om, at værestederne når en idrætssvag gruppe, som forenings- og købeidrætten har vanskeligt ved at rumme. Det er et meget efterspurgt og brugt tilbud blandt brugerne. Næsten 1/3 af brugerne benytter sig af dem.

Fig. 18 - Deltager du i idrætsaktiviteter på eller gennem dit værested?

Pct.

En nærmere karakteristik af gruppen af idrætsdeltagere viser bl.a.:

- Kønsfordelingen er 56 % mænd og 44 % kvinder for såvel deltagere som ikke-deltagere.
- 42 % af idrætsdeltagerne kommer dagligt på værestedet mod 38 % af ikke-deltagerne.
- 52 % af idrætsdeltagerne angiver, at de kommer på værestedet for at deltage i en aktivitet mod 29 % af ikke-deltagerne.
- 53 % af idrætsdeltagerne laver også frivilligt arbejde på værestedet mod 29 % af ikke-deltagerne.
- De to grupper har en meget ens profil mht. deres udfordringer. Den mest markante forskel er, at 12 % af idrætsdeltagerne angiver, at deres største udfordring er fysisk sygdom mod 16 % af ikke-deltagerne.

Konklusionen er, at de to grupper hovedsageligt adskiller sig mht. aktivitet. Ellers er det ikke en særlig gruppe af værestedsbrugere, der benytter idræstilbuddet, men en bredt sammensat gruppe.

The background of the page is a decorative pattern of overlapping yellow ovals of varying sizes, arranged in a grid-like fashion that creates a sense of depth and movement. The ovals are more densely packed in the upper and lower corners and become sparser towards the center.

TEMA: DIGITALISERING

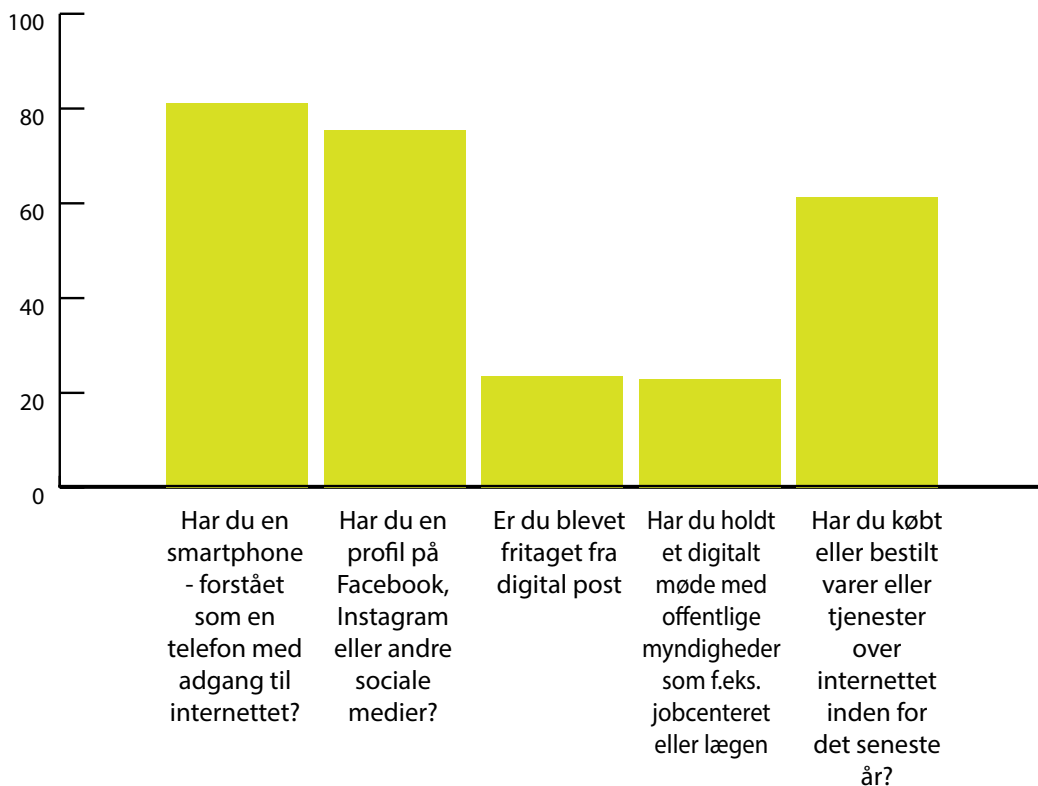
I takt med en øget digitalisering af samfundet har der været bekymring for, om it-svage grupper bliver koblet af. For gruppen af udsatte ville det i givet fald risikere at udgøre en yderligere belastning og eksklusion fra samfundslivet. Ikke mindst under COVID-19-krisen.

Årsrapportens tredje tema giver et indblik i socialt udsattes grad af digitalisering, digitale færdigheder og brug af de digitale muligheder.

FLERTALLET AF SOCIALT UDSATTE ER DIGITALE

Fig. 19 - Socialt udsatte værestedsbrugeres digitale adfærd

Andel, der svarer ja til udvalgte spørgsmål. Pct.

Det store flertal af respondenter synes hjemmevante i det digitale univers:

- 80 % har smartphone forstået som en telefon med adgang til internettet.
- 75 % har profiler på sociale medier.
- 60 % har erfaringer med e-handel inden for det seneste år.

I lyset af udsattes ganske udstrakte brug af de digitale medier er spørgsmålet måske snarere, om det offentlige kan matche udsattes digitale parathed? Det er kun godt hver femte bruger, der har oplevet at holde digitalt møde med offentlige myndigheder i et år med pandemi, hvor digitale møder er blevet en udbredt løsning på behovet for ansigt-til-ansigt kontakt.

Tilsvarende betragtninger gælder øvrige organisationer på det sociale område. Det er ikke sikkert, de i tilstrækkeligt omfang har udviklet deres digitale kontaktflade og tilbud i takt med udsattes evner og behov for det.

Landsforeningen af VæreSteder har selv gennem en årrække haft fokus på problemstillingen og imødegået den med forskellige tiltag og tilbud. Under pandemien har Landsforeningen af VæreSteder bl.a. etableret "Det Digitale Værested" og afholdt "Ferie Camp 2020 Digital".

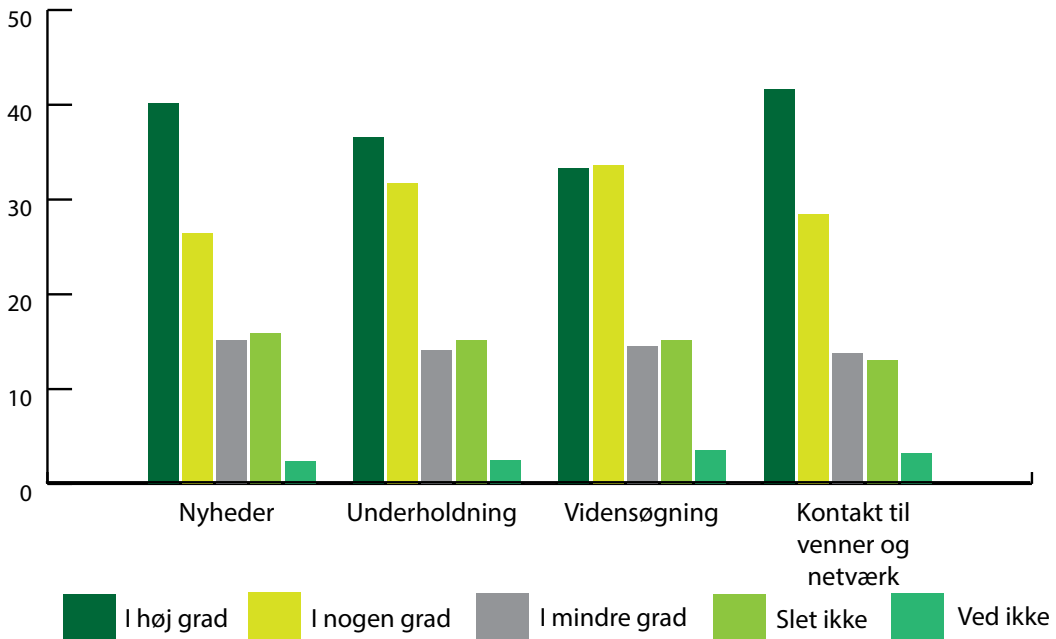
Senere i denne rapport sætter vi fokus på gruppen af respondenter, der er blevet fritaget for digital post.

Hvad er det så, udsatte bruger sociale medier til?

Fig. 20 - I hvilken grad bruger du sociale medier til følgende?

Pct.

Det ses, at brugermønsteret er ganske intensivt på både nyheder, underholdning, videnssøgning og kontakt til venner og netværk.

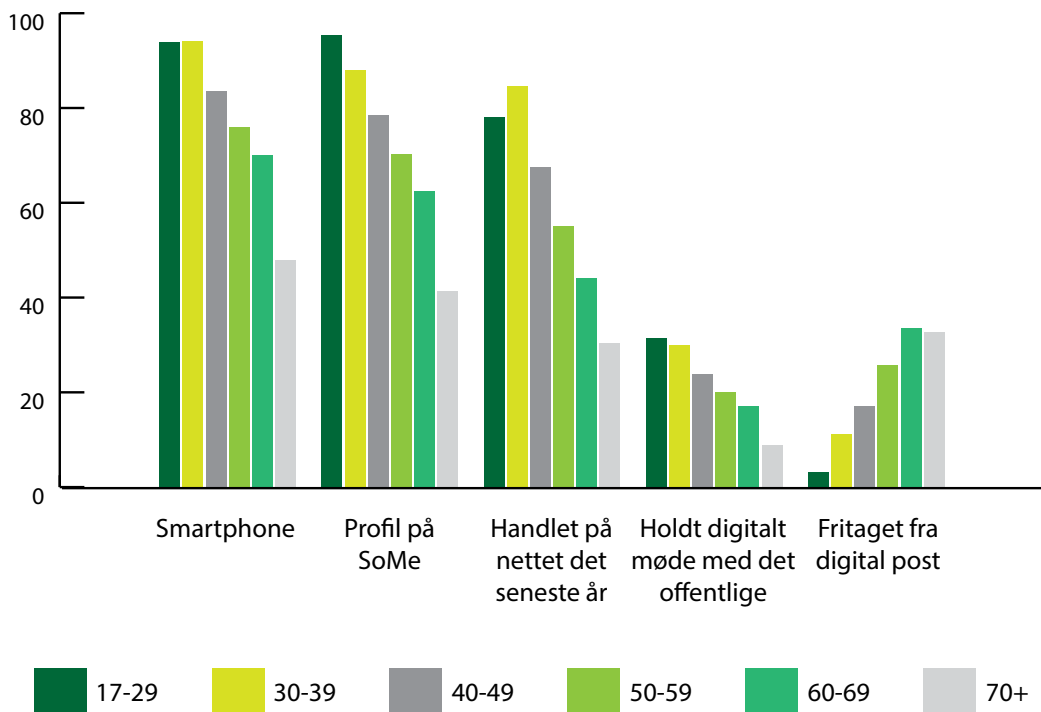
- Kontakt til venner og netværk er en marginalt mere hyppig anvendelse end nyheder, efterfulgt af underholdning og videnssøgning.
- Dette mønster adskiller sig umiddelbart ikke væsentligt fra befolkningens. Dog med forbehold for, at Danmarks Statistik spørger på en lidt anden måde og inkluderer flere specificerede formål (Statistikbanken BEBRIT09: Brug af internet til private formål - procent af befolkningen (16-74 år) efter type og formål).

ALDER ER EN VÆSENTLIG BAGGRUNDSFAKTOR I DIGITALISERING

Fig. 21 - Digital adfærd og alder?

Pct. af aldersgruppen

Mønsteret er således:

- Jo yngre brugerne er, jo mere digitale er de. 90 % af den yngste gruppe har smartphone og SoMe-profiler. Det gælder mindre end halvdelen af den ældste gruppe.
- Tilsvarende forskelle ses på e-handel og – på et lavere niveau – med digitale møder med det offentlige.
- Og jo ældre brugerne er, i desto højere grad er de fritaget fra digital post. I de to ældste aldersgrupper gælder det en tredjedel.

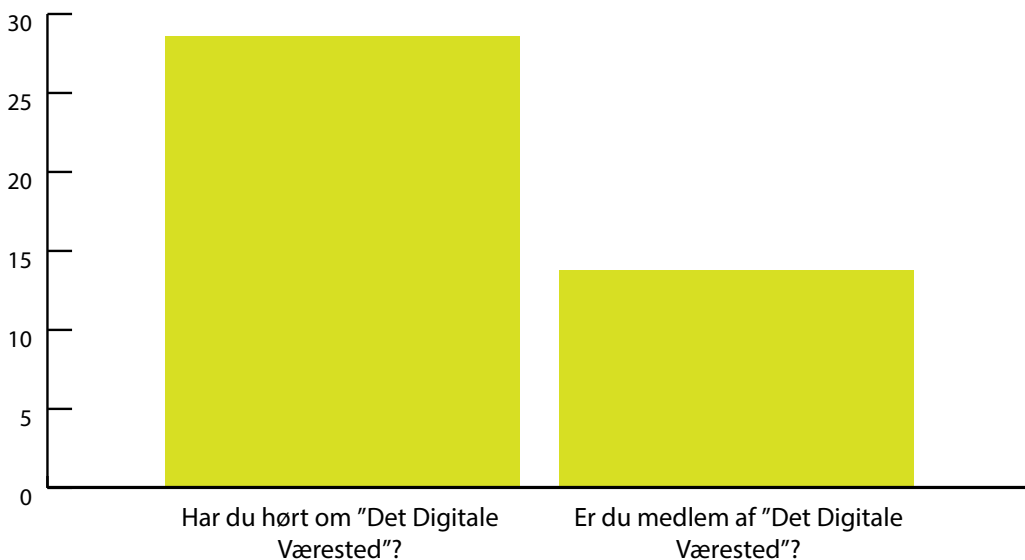
DET DIGITALE VÆRESTED

Under pandemien og som direkte konsekvens af de nedlukkede væresteder etablerede Landsforeningen af VæreSteder "Det Digitale Værested" som en lukket gruppe på Facebook med støtte fra TrygFonden.

I den aktuelle undersøgelse har vi spurgt ind til, hvorvidt respondenterne har hørt om "Det Digitale Værested" og, hvorvidt de er medlem.

Fig. 22 - Det Digitale Værested

Andel, der svarer ja. Pct.

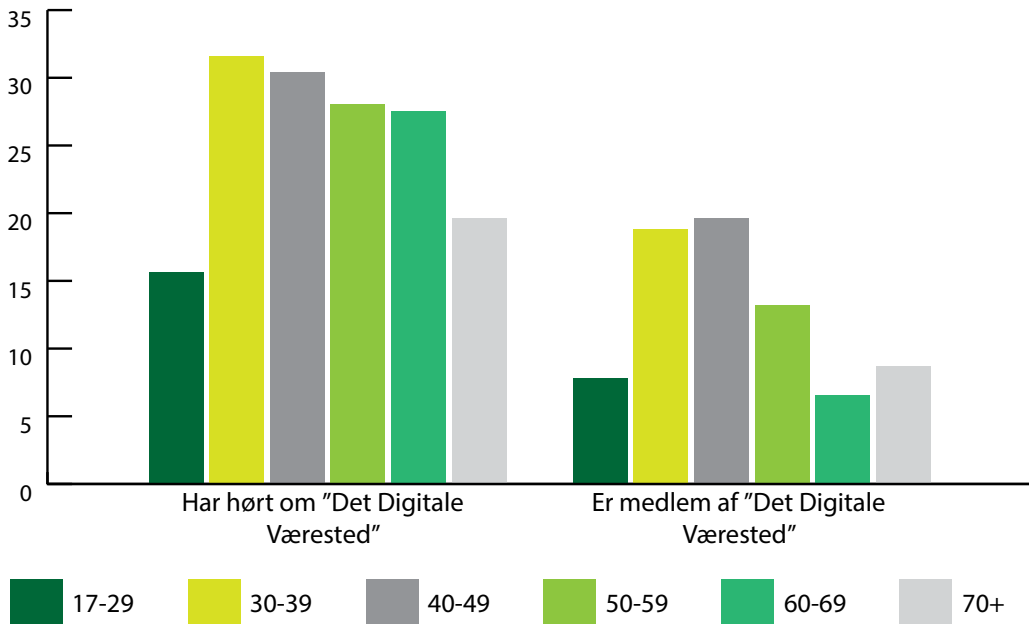

Det fremgår af grafen, at der er et ganske udbredt kendskab til "Det Digitale Værested" blandt respondenterne. Knap 30 % har hørt om det, og ca. 1 ud af 7 er medlem.

Ser vi på aldersfordelingen bag tallene spiller alder også her en rolle – se nedenstående graf. Aldersforskellene er dog ikke så markante som i forhold til øvrig digital adfærd.

Fig. 23 - Det Digitale Værested X alder

Hele landet, pct. af aldersgruppen Pct.

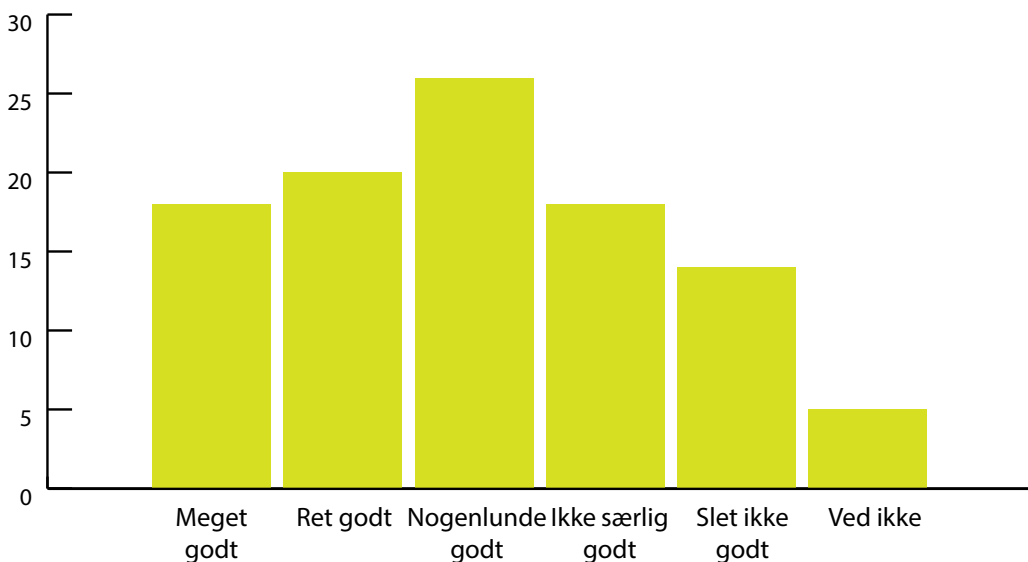
- Den yngste gruppe skiller sig ud ved i væsentligt mindre omfang at være opmærksomme på tilbuddet.
- Det er gruppen i 30erne og 40erne, der i størst omfang er medlemmer.
- De ældste grupper har i vidt omfang hørt om tilbuddet, men er mindre omfang medlem. Her kan være et underudnyttet potentiale.

FRITAGELSE FOR DIGITAL POST – BEHOV FOR BEDRE MATCH

I lyset af det i Danmark generelle krav om obligatorisk e-post er det relevant at spørge, hvorvidt udsatte er i stand at kommunikere digitalt med det offentlige. Føler de sig klædt på til det?

Fig. 24 - Hvor godt føler du dig klædt på til at kommunikere digitalt med det offentlige?
Pct.

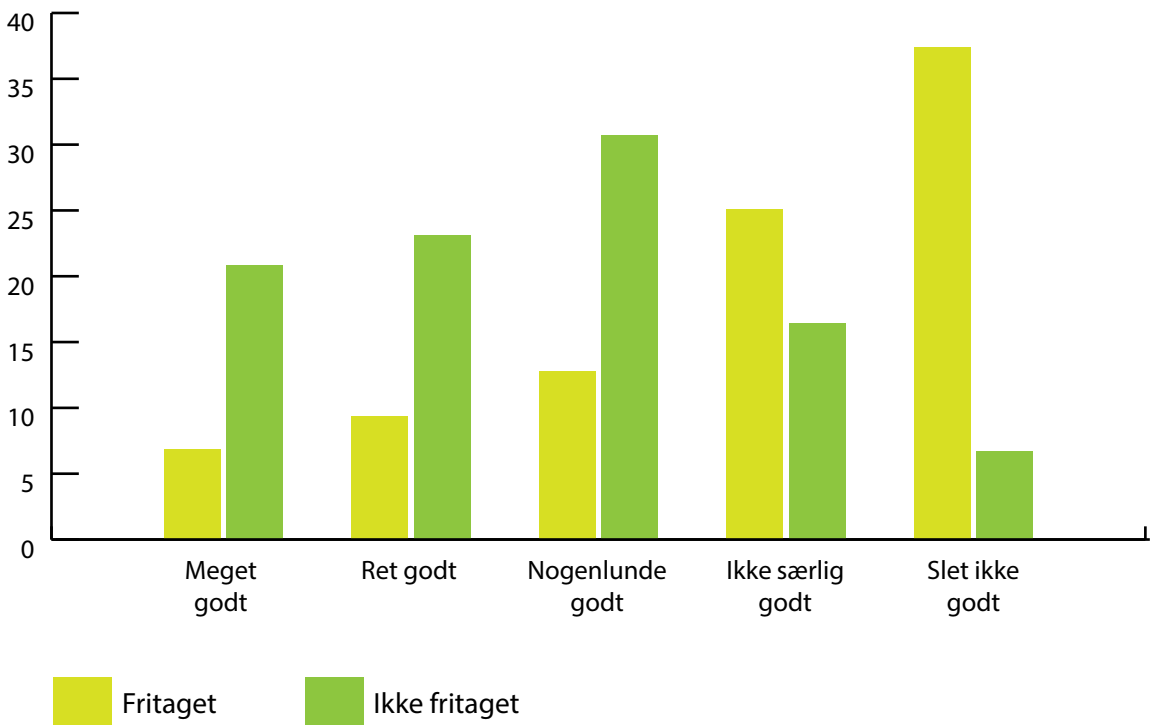

Det ses at:

- Over 60 % føler sig i et eller andet omfang godt klædt på.
- 17 % "Meget godt", 19 % "Ret godt" og 26 % "Nogenlunde godt".
- Men en stor gruppe på næsten en tredjedel svarer enten "Ikke særlig godt" (18 %) eller "Slet ikke godt" (13 %).

24 % af respondenterne er fritaget for digital post. Det er oplagt at krydse respondenternes svar på, om de er fritaget for digital post med, hvor godt de føler sig klædt på til at kommunikere med det offentlige.

Fig. 25 - Fritaget eller ikke fritaget for digital post krydset med, hvor godt føler respondenterne sig klædt på til at kunne kommunikere digitalt med det offentlige?
Pct.

Det ses at

- Respondenter, der ikke er fritaget føler sig bedre klædt på til at kommunikere digitalt med det offentlige.
- Men blandt dem, der er blevet fritaget, er der 7 %, der er klædt "Meget godt på", 9 % er klædt "Ret godt" på og 13 % er klædt "Nogenlunde godt" på.
- Til sammen er det næsten en tredjedel af de fritagne, der giver udtryk for, at de i en eller anden udstrækning er i stand til at kommunikere digitalt med det offentlige.
- Omvendt er der 23 % af de ikke-fritagne, der føler, at de ikke er særlig godt eller slet ikke godt klædt på.

Der er rum for en bedre matchning mellem fritagelse og faktisk evne til at håndtere det digitale. Og for en bedre indsats for at hjælpe den tredjedel, der ikke føler sig klædt på.

HOVEDSPØRGSMÅL

956 socialt udsatte har svaret på holdningsundersøgelsens mange spørgsmål, og det giver et solidt og validt indblik i socialt udsattes situation og holdninger til omverdenen anno 2020.

Normalt ville vi afrunde gennemgangen af holdningsundersøgelsens resultatet med en række hovedkonklusioner. Vi har i stedet valgt at afslutte præsentationen med en række såkaldte hovedspørgsmål. Spørgsmål, som vi har udledt på tværs af undersøgelsens resultater, og som vi mener, er vigtige at få rejst og diskuteret blandt aktørerne på det sociale område og i offentligheden.

Vi har lagt ud med at præsentere spørgsmålene for vores Brugerråd, som repræsenterer socialt udsatte værestedsbrugere fra hele landet. Deres kommentarer fremgår af nedenstående.

VED KOMMUNALPOLITIKERNE EGENTLIG, HVOR VIGTIGE VÆRESTEDERNE ER?

Undersøgelsen viser, at værestederne er helt essentielle for socialt udsatte hverdag og sociale kontakter. Samtidig er væresteder landet over i risiko for at bliver beskåret eller lukket, hver gang der er kommunale budgetforhandlinger.

Det vil sige, at rigtig mange socialt udsattes primære holdepunkt i hverdagen og afsæt for at komme ud af ensomheden, ud af udsatheden og videre livet er til forhandling år efter år.

Der er usikkerhed nok i mange socialt udsattes hverdag, og med undersøgelsen i hånden må man stille spørgsmålet til kommunalpolitikere: "Ved I overhovedet, hvor vigtige værestederne er for socialt udsatte borgere, for jeres kommune?". Det er et afgørende spørgsmål for hele værestedsområdet, som meget gerne må præge dagsordenen op til kommunalvalget i november.

Brugerrådet mener, at de lokale politikere generelt kender værestederne, men også at værestedernes vilkår er meget forskellige.

Nogle væresteder er afhængig af §18 midler, som kræver, at værestedet skal sende en ansøgning hvert år. Det vil ofte være væresteder, som er drevet af frivillige brugere og pårørende (væresteder for clean misbrugere), og det kræver derfor også, at de frivillige er meget engageret og ressourcestærke i forhold til at udarbejde ansøgninger til både §18 puljen, men også ansøgninger til fonde m.m. Brugerrådets oplevelse er, at værestederne er relativt sikre på §18 støtten, men det bliver usikkert, hvis de ressourcestærke frivillige og brugere, der skal lave ansøgningerne, stopper med at være en del af værestedet.

Andre væresteder er på kommunalbudgettet. Det vil ofte være væresteder, som har personale ansat. Det er Brugerrådets oplevelse, at disse væresteder umiddelbart er "sikre", men hvis der skal spares penge, vil værestedet måske komme i sparekataloget. I fald det sker, er det også Brugerrådets erfaringer, at det kan hjælpe at gøre politikere opmærksomme på værestedets betydning.

Brugerrådet anbefaler, at politikere skal have fokus på de vilkår, som de giver værestederne. Kan vilkårene for værestedernes drift blive mere ensartet? Måske er det Christiansborg, som skal hjælpe med dette?

ER MAN VED AT EFTERLADE ÆLDRE UDSATTE PÅ BAGPERRONEN?

Landsforeningen af VæreSteder har gennemført holdningsundersøgelsen blandt socialt udsatte flere gange i løbet af 00'erne, og for hver gang er respondenternes gennemsnitsalder blevet højere. I 2020 undersøgelsen er respondenterne i gennemsnit 53 år. I 2011 var de 46 år, og i 2014 var de 48 år. Det kan selvfølgelig skyldes tilfældigheder i respondentgruppen, men det er unægtelig en nærliggende tanke, at værestedsbrugerne simpelthen er blevet 6-7 år ældre siden sidste undersøgelse i 2014.

Værestederne bygger på tanken om, at det er et sted at være og et sted at komme videre fra. Respondenternes stigende gennemsnitsalder stiller spørgsmål ved, om nedskæringer,

underbemanding og manglende ressourcer (jf. ovenstående spørgsmål) har vanskeliggjort forandringsretten med værestederne. Er vi på vej til at efterlade de ældre socialt udsatte på bagperronen, mens velfærdstoget kører afsted med fokus på børn og unge?

Brugerrådet mener, at brugerne på landets væresteder er blevet ældre.

Så Brugerrådet stiller spørgsmålet, hvorfor? Er det fordi, at værestedet ikke er et "springbræt" til at komme videre, og at flere værestedsbrugere bruger værestederne over en længere periode og netop udgør den familie, som omtales i værestedstanken? Skyldes det manglende fokus på forandring på værestedet? Skyldes det, at nogle værestedsbrugere er "så dårlige", at de ikke skal videre i job og uddannelse? Eller måske skyldes det, at socialt udsatte mennesker lever længere i dag end tidligere, hvilket vil være meget positivt, hvis de ikke længere dør 19 år tidligere end den øvrige befolkning.

Spørgsmålet om årsagerne til værestedsbrugernes stigende gennemsnitsalder er komplekst.

ER SOCIALT UDSATTE VIRKELIG BLEVET EN DEL AF DET STORE FÆLLESSKAB?

COVID-19-pandemien har vendt op og ned på mange ting i 2020, og det har været et svært år for alle - også for socialt udsatte. Samtidig er der dog lyspunkter midt i krisen. I undersøgelsen udtrykker socialt udsatte en hidtil uset høj opbakning i Regeringens, Socialministerens og kommunernes håndtering af krisen. Og der er langt flere, som mener, at der er blevet taget mere hensyn til socialt udsatte under pandemien, end der mener, at der er blevet taget mindre hensyn til socialt udsatte.

Pandemien har tydeliggjort, at nok har vi forskellige ressourcer og vilkår, men vi er ét fællesskab, én sårbar art.

Spørgsmålet er, om det også holder, når og hvis vi får pandemien under kontrol. Har COVID-19-krisen været den skelsættende begivenhed, der gjorde, at vi fik øjnene op for vores fælles sårbarhed og afhængighed af hinanden, eller vil vi blot være tilbage, hvor vi passer os selv og står sammen med dem vi ligner?

Brugerrådet mener, at der under COVID-19-krisen er blevet taget hensyn til socialt udsatte mennesker, og at der fra Regeringens side er et stort fokus på både hjælpepakker, og på at værestederne skal holdes åbne.

Brugerrådet har et STORT håb om, at socialt udsatte mennesker er blevet en del af det store fællesskab, men tvivler på om Hr. og Fru Danmark også husker de socialt udsatte mennesker efter COVID-19-krisen.

Brugerrådet tvivler også på, om Regeringen husker socialt udsatte mennesker efter COVID-19-krisen, og er samtidig bange for, at der skal betales en regning, hvor socialt udsatte mennesker igen nedprioriteres.

ER AKTØRERNE PÅ DET SOCIALT OMRÅDE LIGESÅ DIGITALE SOM SOCIALT UDSATTE?

Socialt udsatte i 2020 er netop udsatte i 2020. En tid præget af store teknologiske landvindinger og en fremstormende digitalisering, som præger alle aspekter af vores hverdag. Socialt udsatte er udsatte i en digital tid. Det fremgår tydeligt af undersøgelsens tema om digitalisering. 80 % har smartphone forstået som en telefon med adgang til internettet. 75 % har profiler på sociale medier. 60 % har erfaringer med e-handel inden for det seneste år.

Men blot 22 % har haft et digitalt møde med offentlige myndigheder som f.eks. jobcenter eller lægen. Og det er vel at mærke i et år med COVID-19-restriktioner, der har begrænset muligheden for fysiske møder.

I Landsforeningen af VæreSteder har vi rigtig mange og rigtig gode erfaringer med at lave digitalt socialt arbejde. Bl.a. på vores værested "Det Digitale Værested" og fra afholdes af Ferie Camp 2020 Digital.

Spørgsmålet er, om det offentlige matcher udsattes digitale parathed? Om andre organisationer på det sociale område har set mulighederne og udviklet deres digitale kontaktflade og tilbud i takt med udsattes muligheder for det?

Brugerrådet mener, at socialt udsatte mennesker har store udfordringer med det digitale. Mange er fritaget fra NemID eller har store vanskeligheder med det digitale. En smartphone skal være af nyere dato, hvis man skal kunne downloade apps, og man er heller ikke nødvendigvis digital, fordi man har en profil på sociale medier eller har handlet på nettet.

Brugerrådet har en række konkrete kommentarer til undersøgelsens påpegning af, at relativt få socialt udsatte har holdt digitalt møde med det offentlige

- *I år 2020 har beskæftigelsesindsatsen været suspenderet en stor del af året pga. COVID-19, hvilket kan være årsagen til at mange værestedsbrugere ikke har afholdt møder med det offentlige i 2020, da den primære kontakt ofte er til jobcenteret.*
- *Mange socialt udsatte mennesker foretrækker telefonisk kontakt med det offentlige, men mange oplever, at de offentlige myndigheder ofte ikke tager telefonen, hvis de ikke kender telefonnummeret.*
- *Mange socialt udsatte har taletidskort, som gør det vanskeligt at være digital per telefon.*
- *Der er også den manglende tålmodighed blandt mange socialt udsatte som følge af diverse diagnoser, der gør, at mange tænker "jeg lader være!".*
- *Endelig er værestedsbrugere ikke "fittige gæster" hos lægen, så hvis der er brug for lægehjælp vil de fleste nok foretrække at møde op hos lægen, hvilket kan forklare, at de ikke har afprøvet digitalt lægehjælp.*

Brugerrådet mener, at det vil være en god idé, hvis værestedspersonalet kan hjælpe mere kvalificeret med det digitale f.eks. med NemID og nøglekort, men også med oplæsning af digitale breve, da mange socialt udsatte mennesker er ordblinde, og derfor ikke kan læse breve, som ofte er skrevet i et vanskeligt sprog.

KAN SOCIALT UDSATTE GØRE NYTTE?

Hver evig eneste dag hjælper socialt udsatte andre udsatte med at komme gennem dagen, med at få dæmpet angsten, bekæmpet ensomheden og med at komme videre i livet. Vi oplever det alle steder, vi møder socialt udsatte. På Landsforeningen af VæreSteders digitale værested, til vores aktiviteter rundt i landet, på vores Ferie Camp.

Undersøgelsen giver indblik i det kæmpe arbejde, socialt udsatte yder hver dag som frivillige på værestederne. Over 1/3 af alle respondenter i undersøgelsen laver frivilligt arbejde på deres værested og blandt de respondenter, der kommer dagligt på værestedet, er det næsten halvdelen, der laver frivilligt arbejde. Det tal ville få enhver sports- eller kulturforening til at blive grønne af misundelse.

Men det bliver ikke anerkendt, fordi der er en antagelse om, at nytte er lig med betalt arbejde. Den herskende myte er fortsat, at socialt udsatte er en passiv gruppe, som ikke har energi eller evner til forandring. De er for langt fra arbejdsmarkedet, ansættelser og skattebetaling. De nytter ikke noget.

Spørgsmålet er, om det ikke er på tide, at beslutningstagerne revurderer deres syn på socialt udsatte og anerkender den store nytte, værestedsbrugerne yder hver eneste dag.

*Brugerrådet mener, at selvfølgelig kan socialt udsatte gøre nytte!
Ofte er socialt udsatte menneskers levede erfaringer nyttige og gavnlige for andre socialt udsatte mennesker, der nogle gange lytter bedre, til de levede erfaringer.*

FØLELSEN AF AT VÆRE UDEN FOR SAMFUNDETS FÆLLESSKABER

Af Lars Benjaminsen, seniorforsker, VIVE

I denne artikel ser vi på oplevelsen af at være en del af samfundet eller at føle sig uden for. Vi sammenligner værestedsbrugernes besvarelser på tre spørgsmål – om man føler sig holdt uden for i samfundet, om man føler sig set ned på pga. indkomst eller jobsituation, og om man føler sig værdsat og anerkendt i hverdagen – med resultaterne fra Fællesskabsmålingen, hvor de samme spørgsmål blev stillet til et repræsentativt udsnit af den danske befolkning. Resultaterne viser, at en del af værestedsbrugerne har sådanne følelser af at være uden for. Værestedsbrugernes besvarelser ligner generelt dem, vi fandt i "udsattegruppen" eller "risikogruppen" i Fællesskabsmålingen, og adskiller sig derved fra "majoritetsbefolkningen" på disse svar.

I Landsforeningen af VæreSteders holdningsundersøgelse indgår tre spørgsmål, der belyser, om man føler sig som en del af samfundet eller holdt uden for. De to første spørgsmål handler om følelser af at være uden for eller at blive set ned på: "I hvor høj grad føler du, at du bliver holdt uden for i samfundet?" og "I hvor høj grad føler du, at visse personer ser ned på dig, pga. din indkomst eller jobsituation?", mens det tredje spørgsmål handler om følelsen af at blive anerkendt af andre: "I hvor høj grad føler du dig værdsat og anerkendt af andre i din hverdag?".

Disse spørgsmål måler således generelt, om respondenterne oplever følelser af eksklusion – i samfundet og i hverdagslivet. De tre spørgsmål har tidligere været anvendt i Fællesskabsmålingen (Benjaminsen m.fl., 2017), der var en spørgeskemaundersøgelse af omfanget og karakteren af social eksklusion i den danske befolkning.

I Fællesskabsmålingen blev et repræsentativt udsnit af den danske befolkning spurgt om, hvad der kendetegnede deres livssituation på en række områder som fx trivsel og velvære, fysisk og psykisk velvære og om deres sociale netværk og deltagelse i en række forskellige aktiviteter. I spørgeskemaet indgik også de tre ovennævnte spørgsmål, der hver især belyser subjektive følelser af social eksklusion og inklusion. På baggrund af deres svar på de mange forskellige spørgsmål, der indgik i undersøgelsen, blev respondenterne i Fællesskabsmålingen inddelt i tre forskellige grupper med en forskellig profil: Udsattegruppen, Risikogruppen og Majoritetsgruppen.

"Udsattegruppen" udgjorde cirka 4 % af respondenterne, og var kendetegnet ved at have sociale og/eller helbredsmæssige problemer på mange forskellige områder af deres liv. Der var generelt en høj andel i udsattegruppen med følelser af ikke at være en del af samfundet.

"Risikogruppen" udgjorde 18 % af respondenterne, og var kendetegnet ved i nogen grad at have sociale eller helbredsmæssige problematikker, men af mere enkeltstående karakter og typisk ikke på mange forskellige livsområder på én gang, som det var tilfældet i udsattegruppen.

Størstedelen af respondenterne, 78 %, tilhørte 'majoritetsgruppen' (den øvrige befolkning), der kun i meget begrænset grad havde sociale og helbredsmæssige problematikker og generelt gav udtryk for i høj grad at føle sig inkluderet i samfundets fællesskaber.

SAMMENLIGNING MED FÆLLESSKABSMÅLINGEN

Da alle de tre spørgsmål også indgik i Fællesskabsmålingen, kan vi sammenholde svarene blandt respondenterne i Landsforeningen af VæreSteders holdningsundersøgelse med svarene i de tre analysegrupper i Fællesskabsmålingen.

I tabel 1 er vist svarfordelingen på spørgsmålet om, hvorvidt man føler, at man bliver holdt uden for i samfundet, for henholdsvis respondenterne i holdningsundersøgelsen, og i hhv. udsattegruppen, risikogruppen og den øvrige befolkning fra Fællesskabsmålingen.

Tabel 2 og 3 viser de tilsvarende fordelinger for henholdsvis spørgsmålene om at føle sig set ned på pga. indkomst eller jobsituation og at føle sig værdsat og anerkendt af andre i hverdagen.

Alle tre spørgsmål er besvaret på en 4-punkts-skala fra "I høj grad" til "Slet ikke", ligesom det også har været muligt at svare "Ved ikke". Selvom spørgsmålene besvares på samme skala, skal man være opmærksom på, at det sidste spørgsmål 'vender modsat', således at "I høj grad" er udtryk for, at man føler sig anerkendt af andre, mens "I høj grad" på de to første spørgsmål er udtryk for, at man føler sig uden for eller set ned på.

Svarfordelingen blandt respondenterne fra værestederne ligger på alle de tre spørgsmål tæt på svarfordelingerne i udsattegruppen eller risikogruppen fra Fællesskabsmålingen, mens svarfordelingen blandt værestederne ikke overraskende ligger langt fra Fællesskabsmålingens majoritetsgruppe. Der er dog lidt forskel mellem spørgsmålene på, om svarfordelingen blandt værestedsbrugerne mest ligner svarene i udsattegruppen eller risikogruppen.

Når det gælder spørgsmålet om, hvorvidt man føler sig holdt uden for i samfundet ligger svarfordelingen blandt værestedsbrugerne tættest på risikogruppen i Fællesskabsmålingen. Blandt værestedsbrugerne er det 36 %, der i høj grad eller nogen grad føler sig holdt uden for i samfundet, mens det gælder 57 % i udsattegruppen og 32 % i risikogruppen fra Fællesskabsmålingen.

Når det gælder spørgsmålet om, hvorvidt man føler, at visse andre personer ser ned på en pga. indkomst eller jobsituation er det derimod en højere andel blandt værestedsbrugerne med 74 %, der føler, at dette i høj eller nogen grad er tilfældet, mens det gælder hhv. 64 % og 24 % i udsattegruppen og risikogruppen.

På det sidste spørgsmål om man føler sig værdsat og anerkendt af andre i hverdagen, er der en lidt lavere andel med 39 % blandt værestedsbrugerne, der føler at det i høj eller nogen grad er tilfældet, mens denne andel er 60 % i udsattegruppen og 78 % i risikogruppen. Omvendt er der lidt flere blandt værestedsbrugerne, 51 %, der kun i mindre grad eller slet ikke føler sig værdsat og anerkendt, mens det gælder 40 % i udsattegruppen og kun 11 % i risikogruppen i Fællesskabsmålingen.

Overordnet set ligner svarfordelingen blandt værestedsbrugerne således mest svarmønstret i udsattegruppen, og på to af spørgsmålene er der endda en lidt højere andel blandt værestedsbrugerne, der har tegn på eksklusion, end i udsattegruppen som helhed i Fællesskabsmålingen, nemlig på spørgsmålene om at blive set ned på og om at føle sig værdsat og anerkendt.

Spørgeskemaundersøgelserne giver ikke i sig selv en mere detaljeret viden, om hvilke forhold der ligger bag disse forskelle. En mulig forklaring kan dog være, at de udsatte borgere, der opsøger værestederne i højere grad er dem, der føler sig ekskluderet fra 'normalsamfundet', fx pga. et svagere socialt netværk.

Det forklarer dog ikke, hvorfor færre blandt værestedsbrugerne føler sig holdt uden for i samfundet. En hypotese kan dog her være, at netop muligheden for at indgå i et fællesskab på værestedet, mindsker følelsen af at være holdt uden for. Selvom der således er en betydelig del af værestedsbrugerne, der ud fra spørgsmålene har følelser af social eksklusion, skal det ikke overses, at der på hvert af spørgsmålene også er en betydelig del, der ikke føler, at de bliver holdt uden for i samfundet, set ned på pga. indkomst eller jobsituation eller at de ikke bliver værdsat og anerkendt.

På den måde er der blandt brugerne af værestederne, ligesom også i udsatte- og risikogrupperne i Fællesskabsmålingen, også en variation inden for grupperne, i forhold til hvorvidt man oplever følelser af social eksklusion i samfundet og i hverdagen.

Andel der føler sig holdt uden for i samfundet. Særskilt for respondenterne i holdningsundersøgelsen på værestederne og Fællesskabsmålingen. Procent.

"I hvor høj grad føler du, at du bliver holdt uden for i samfundet?"	Holdningsundersøgelsen på væresteder	Fællesskabsmålingen		
		Udsattegruppen	Risikogruppen	Majoritetsgruppen
I høj grad	11	21	5	2
I nogen grad	25	36	27	4
I mindre grad	23	18	33	11
Slet ikke	29	18	34	83
Ved ikke	12	7	2	< 1
I alt	100 (923)	100 (247)	100 (615)	100 (1.430)

Andel der føler sig set ned på pga. indkomst eller jobsituation. Særskilt for respondenterne i holdningsundersøgelsen på værestederne og Fællesskabsmålingen. Procent.

"I hvor høj grad føler du, at visse personer ser ned på dig, pga. din indkomst eller jobsituation?"	Holdningsundersøgelsen på væresteder	Fællesskabsmålingen		
		Udsattegruppen	Risikogruppen	Majoritetsgruppen
I høj grad	28	30	4	1
I nogen grad	46	34	20	4
I mindre grad	17	16	25	10
Slet ikke	4	14	48	84
Ved ikke	5	5	2	1
I alt	100 (900)	100 (247)	100 (615)	100 (1.430)

Andel der føler sig værdsat og anerkendt. Særskilt for respondenterne i holdningsundersøgelsen på værestederne og Fællesskabsmålingen. Procent.

"I hvor høj grad føler du dig værdsat og anerkendt af andre i din hverdag?"	Holdningsundersøgelsen på væresteder	Fællesskabsmålingen		
		Udsattegruppen	Risikogruppen	Majoritetsgruppen
I høj grad	13	18	39	75
I nogen grad	26	42	49	23
I mindre grad	22	27	10	<1
Slet ikke	29	13	<1	<1
Ved ikke	10	<1	2	<1
I alt	100 (912)	100 (247)	100 (615)	100 (1.430)

FLERE AF DE YNGRE PÅ VÆRESTEDERNE FØLER SIG UDEN FOR

Ud over sammenligningen med analysegrupperne fra Fællesskabsmålingen, har vi også set på, om der er forskelle i forhold til køn og alder på, hvor stor en andel af værestedsbrugerne, der føler sig ekskluderet i samfundet.

Disse opgørelser viser, at mens der kun er en begrænset forskel mellem mænd og kvinder i svarfordelingen på de tre spørgsmål er der en tendens til forskel mellem aldersgrupperne.

Vi vil derfor først se på forskellen i svarfordelingen mellem de unge og ældre på værestederne. I de følgende tabeller sammenligner vi svarfordelingen mellem aldersgrupperne af 17-29-årige, 30-49-årige og dem på 50 år og derover, for hvert af de tre spørgsmål om at føle sig holdt uden for samfundet (tabel 4), at føle sig set ned på pga. indkomst eller jobsituation (tabel 5) og om man føler sig værdsat og anerkendt af andre (tabel 6).

I forbindelse med opgørelserne, skal det dog generelt tages i betragtning, at der er relativt få respondenter i aldersgruppen af 17-29-årige, og at fordelingerne for denne aldersgruppe dermed er mere usikre.

Det er generelt i gruppen på 50 år og derover, at relativt færrest føler sig holdt uden for i samfundet eller set ned på pga. deres indkomst og jobsituation. Således er andelen der enten svarer, at de i høj eller nogen grad føler sig holdt uden for i samfundet sammenlagt 33 % for dem på 50 år og derover, mens den er 46 % blandt de 17-29-årige og 43 % blandt de 30-49-årige. Der er ligeledes 33 % af dem på 50 år og derover, der svarer, at de i høj eller nogen grad føler at blive set ned på pga. deres indkomst eller jobsituation, mens denne andel er 53 % og 48 % blandt hhv. de 17-29-årige og de 30-49-årige.

Der er således forholdsvis færre blandt de ældre værestedsbrugere end blandt de yngre, der giver udtryk for at opleve disse følelser af social eksklusion. Andelen er kun i mindre grad eller slet ikke føler sig værdsat og anerkendt er derimod nogenlunde lige stor blandt de 30-49-årige og blandt dem på

50 år og derover, og det er således kun blandt de yngste respondenter (17-29-årige), at vi finder en forholdsvis højere andel, der oplever denne følelse.

Andel der føler sig holdt uden for i samfundet blandt respondenterne på værestederne. Særskilt for aldersgrupper. Procent.

"I hvor høj grad føler du, at du bliver holdt uden for i samfundet?"	17-29-årige	30-49-årige	50 år og derover
I høj grad	17	14	10
I nogen grad	29	29	23
I mindre grad	17	26	22
Slet ikke	21	20	35
Ved ikke	16	11	11
I alt, procent og antal (n)	100 (63)	100 (300)	100 (509)

Andel der føler sig set ned på pga. indkomst eller jobsituation blandt respondenterne på værestederne. Særskilt for aldersgrupper. Procent.

"I hvor høj grad føler du, at visse personer ser ned på dig, pga. din indkomst eller jobsituation?"	17-29-årige	30-49-årige	50 år og derover
I høj grad	21	17	10
I nogen grad	32	31	23
I mindre grad	19	21	22
Slet ikke	22	22	34
Ved ikke	6	9	11
I alt	100 (63)	100 (298)	100 (497)

Andel der føler sig værdsat og anerkendt blandt respondenterne på værestederne. Særskilt for aldersgrupper. Procent.

"I hvor høj grad føler du dig værdsat og anerkendt af andre i din hverdag?"	17-29-årige	30-49-årige	50 år og derover
I høj grad	13	27	30
I nogen grad	44	48	46
I mindre grad	28	16	15
Slet ikke	7	5	3
Ved ikke	8	4	5
I alt	100 (61)	100 (294)	100 (492)

LIGE STOR ANDEL AF MÆND OG KVINDER PÅ VÆRESTEDERNE OPLEVER FØLELSER AF EKSKLUSION I SAMFUNDET

Mens der er en forskel mellem aldersgrupperne på andelen, der oplever følelser af eksklusion, er der derimod ikke nogen væsentlig forskel mellem de mandlige og kvindelige brugere af værestederne i andelen, der oplever disse følelser.

Tabel 7 viser fordelingen på de tre spørgsmål for henholdsvis mænd og kvinder blandt respondenterne i holdningsundersøgelsen. Fx er der 37 % af de mandlige respondenter, der i høj grad eller i nogen grad føler sig uden for i samfundet, mens denne andel er 36 % blandt de kvindelige respondenter. 38% af de mandlige og 41 % af de kvindelige respondenter føler sig set ned på pga. deres indkomst eller jobsituation.

Det er således ifølge holdningsundersøgelsen nogenlunde lige udbredt at opleve disse følelser af eksklusion blandt mænd og kvinder på værestederne.

Andel med følelser af eksklusion blandt respondenterne på værestederne, særskilt for køn. Procent.

	Føler sig uden for i samfundet		Føler sig set ned på pga. indkomst eller jobsituation		Føler sig værdsat og anerkendt i hverdagen	
	MAND	KVINDE	MAND	KVINDE	MAND	KVINDE
I høj grad	12	10	12	15	27	30
I nogen grad	25	26	26	26	48	43
I mindre grad	24	22	23	20	16	18
Slet ikke	27	30	27	30	4	4
Ved ikke	12	12	12	9	5	5
I alt	100 (516)	100 (395)	100 (511)	100 (388)	100 (503)	100 (384)

-vi går mod lysere tider

